

BARODA DEĞİŞİM İÇİN

Hep Birlikte Yola Çıkalım

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

**İSTANBUL BAROSU 2024 YILI
DEĞİŞİM İÇİN AVUKATLAR
PROGRAMI**

GİRİŞ: SUNUŞ, PLAN VE YÖNTEM	4
<i>Değişim İçin Avukatlar</i>	5
Avukatlık Mesleği ve İstanbul Barosu'na İlişkin Bakış Açımız	6
Avukatlık Mesleği ve Saygınlığı	7
Yönetim Anlayışımız	8
Katılımcı Yöntem: Sorduk, dinledik ve planladık	9
I. ADİL YARGI SINAVI ÖNÜNDEKİ İSTANBUL BAROSU	10
Hak Arama Özgürlüğü ve Adil Yargılanma Hakkı Evrenseldir	10
Adil Yargılanma Hakkı Her Zaman, Her Yerde ve Herkes İçin	12
Kişiselleştirilen İktidar, Özgürlük Güvencelerini Zedeledi	17
Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkını İhlal Nedenleri	20
Anayasaya Saygının İtici Güçleri Olarak Barolar ve İstanbul Barosu	27
II. İSTANBUL BAROSU YÖNETİMİ OLARAK YASAL ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	34
III. İSTANBUL BAROSU İÇİN MERKEZİ VE MEKANSAL ÖRGÜTLENME VE BİRİMLER	38
IV. MESLEK SORUNLARIMIZA SOMUT ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ	42
1. Genel Sorunlara Dair Çözüm Önerileri	42
2. Adliye Mekanlarında Olanak Eşitliği ve Sosyal Alanlar	43
3. CMK ve Adli Yardım Servisinin Kamusal ve Ekonomik Yönü	44
4. Yargı Harçları, Vergi Yükümlülükleri ve KDV Sorununun Çözümü İçin Mücadele Edeceğiz	45
5. İstanbul Barosu'nun Özkaynaklarının Kullanımı	46
6. Avukatlık Tekeli ve Faaliyet Alanlarını Genişletmek	47
7. Yapay Zekâ ve Avukatlık Tekeli Dengesine Özen	47
8. Cezaevleri, Görüşme Odaları, Geri Gönderme Merkezleri Kapsamında Avukatların Çalışma Ortamları ve Ulaşım	47

9. Polis Merkezleri İçin Meslektaşlarımıza Mobil Araç Desteği	48
10. Duruşma Salonları Önünde Saatlerce Bekletilmemiz ve Değişim İrademiz	49
11. Kamu Avukatlarının Sorunları ve Değişim İrademiz	50
12. Kilit Avukat Gruplarının Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri	51
• İşçi Avukatlar	53
• Kadın Avukatlar	55
• Genç Avukatların Gelecek Tasarımlarına Destek	55
• Yaz Kampları Projemiz	56
13. Formasyon (Eğitim), Kültür, Sanat ve Spor ile İlgili Planlarımız	56

V. İSTANBUL BAROSU, BAĞIMSIZ VE ÖZERK SAVUNMA HİZMETİNDE İŞLEVSEL KILINACAK **56**

Hukuk Kliniği ve Akademisi Kurulacak	56
Sosyal Devlet Gereklere Avukatlar İçin de Geçerli Kılınacak	58
Niceliksel Güç Niteliğe Dönüştürülecek	59

SONUÇ: DEĞERLENDİRME VE ÇAĞRI **62**

GİRİŞ: SUNUŞ, PLAN VE YÖNTEM

Adalet, devletin temelidir; Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına dayanır. Adil yargılanma hakkı (AYH) dışında başka hiçbir hak yoktur ki, devlet örgütlenmesi içerisinde ve yoluyla gerçekleşsin. Bu nedenle AYH, bütün hak ve özgürlüklerin çerçevesidir.

Hukuk-Anayasa ilişkisi şöyle kurulur: Hukuk, toplumsal bütünlüğün omurgasıdır; Anayasa hukuku ise, hukukun omuriliğini oluşturur.

Anayasa-Devlet ilişkisine gelince; Devlet Anayasa ile doğar ve Anayasa ile yaşar.

Adil yargılanma- insan hakları ilişkisi, bu bağlamda anlam kazanır: insan hakları, birbirinden ayrılmaz bölünmez bir bütünlük oluşturur. Adil yargılanma hakkı, bütün özgürlük ve hakların usule ilişkin güvencesidir.

Ne var ki, mahkemede adalet, Türkiye'nin en önde gelen sorunu ve gündemidir. Bunun konumuz açısından anlamı, adil yargılanma haklarının en çok ihlal edilen haklar olmasıdır. İhlal çokluğu, avukatların savunma haklarının ihlali veya etkisizliği sonucunu doğuruyor. Kuşkusuz bu, yurttaşların kitlesel mağduriyeti ile sonuçlanmaktadır.

Ülke-toplum ve devlet üçlüsünde şöyle de ifade edilebilir: Devlet açısından hukuk devleti yokluğu, toplum bakımından toplumsal adalet ve ülke açısından ise çevresel adalet yokluğu ile sonuçlanır.

Oysa Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri "adalet anlayışı"na dayanır (md.2).

Baroların işlevine gelince; avukatlık mesleği, sav+savunma+hüküm (S+S+H) diyalektiğinde savunma ile sınırlı olmayıp, yargılama süreci bütününe kapsamına almaktadır.

Bu nedenle, hak arama özgürlüğünü de kapsamına alan adil yargılanma hakkı, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olarak baroların varlık nedeni olarak da görülebilir.

Değişim İçin Avukatlar

Hep Birlikte Değişmek, Değiştirmek, Dönüşmek ve Dönüştürmek: Fikir, Dayanışma ve Eylem:

Sorunlarımız da çözümlerimiz de birbirinden bağımsız değil, birbirine bağlı. Avukatlığın meslek sorunları, günlük olarak karşımıza çıkan hususlar açısından sonuçlardır ve tikeldir. Birbiri ile olan bağlarını takip ettiğimizde bu sorunların kaynağı ve üreticisi, tümel bir yapıdır.

Nasıl ki kadın cinayetlerini üreten nedenin bir yapı olduğu, bir karar mekanizması olduğu gün gibi ortada ise bu yapının benzeri; avukatları yargının unsuru olmaktan çıkarmaya çalışmakta, bu durum günlük hayatımızı zorlaştıran problemler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mesleğimizin uygulanmasına ilişkin sorunların bir kısmı pratik çözümlerle ortadan kaldırılabilecek hususlar olmakla birlikte, birçoğunun çözümü uzun ve zorlu mücadeleler gerektirmektedir. Avukatlar yargı sisteminden dışlanırken avukatlık mesleği için verilen mücadeleyi politik mücadele hattından ayıramayız. Bugün avukatların duruşma salonu önünde bekletilmesi, asansörü beklemesi, bazı hakimlerin mazeretini avukatın da iş planı olabileceğini düşünmeyip UYAP'a işleme zahmetine dahi girmemesi günlük problemler olarak gözükse de bu problemlerin bağıni takip ettiğimizde, tümel bir politikanın sonuçları olduğunu görmek kaçınılmazdır. Dolayısı ile avukatı, sistemin dışına itmeye çalışan, itibarını zedeleyen, hak savunuculuğunu etkisiz kılmaya çalışan bir yapı ile mücadelede ilkesel ve politik bir çizgi belirlemeden sorunlarımızın çözülmesi olası değildir. Geçici çözümler ile değil uzun vadeli bir çerçeve plan ile harekete geçmek gereklidir.

Her şeyden önce değiştirmek istediğimiz, genç meslektaşlarımıza yıllardır aşılana "işine bak, sorunların çözümü pratikte, politik değil" algısıdır. Bu algıyı meslektaşlarımızın içine işlemeye çalışanlar aslında günlük ve teorik problemlerimizi üreten iradeye katkı sunmaktadır.

Değiştirmek istediğimiz önce çerçevedir. Çerçeveyi belirlerken katılım ile dinleyerek, interaktif şekilde anlatarak değiştirmek, dönüştürmektir. Varmak istediğimiz yer bu çerçevenin içini güzel bir resim ile tamamlamaktır. Duruşma önünde bekletil-

memizden olanak eşitsizliğine kadar baştan sona hep birlikte değiştirmektir. Değiştirirken bizlerin de değişmesidir, dönüşmek, dönüştürmektir. Bu değişimin ilk çıkış noktası ise Fikir, Dayanışma ve Eylemdir.

Avukatlık Mesleği ve İstanbul Barosu'na İlişkin Bakış Açımız

Biz İstanbul Barosu mensupları olarak 2024 Baro Genel Kuruluna, temel hak ve özgürlüklerin fiilen askıya alındığı, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarının dahi uygulanmadığı karanlık günlerden geçerek giriyoruz. Hukuk devletinin ortadan kaldırıldığı bu ortamda İstanbul Barosu mevcut yönetimi ne yazık ki korkak, pasif ve son derece sinik durumdadır. Hukuk ihlallerine tepkisi yazılı basın açıklamaları ve kınamalardan öteye gidememektedir. Bu süreçte Baromuzun birliği parçalanmış, çoklu baro denilen garabet sistemle ikiye bölünmüştür. Üye sayısı 65.000'leri bulan dünyanın en büyük Barosu olan Baromuz, aslında giderek küçülmekte ve güçsüzleşmektedir. Avukatlar ve Baro arasındaki bağ tamamen ortadan kalkmıştır. Buna ilişkin en dramatik örnek, 2012 seçimlerinde % 76 olan oy kullanma oranının son seçimde % 43 seviyelerine inmiş olmasıdır(!) Biz avukatlar, bu tabloya daha fazla seyirci kalmayacağız, "Önce İlke" yönetiminde yaşanan 22 yıllık suskunluk dönemine artık bu dönem son vereceğiz!

Bu süreçte barolara, tarihimizin hiçbir döneminde düşmeyen tarihi bir görev düşüyor. İşte bu bilinçle, İstanbul Barosu olarak yeni dönemde, değerli Anayasa Hukukçusu Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu'nun Başkanlığında, bu Anayasal yıkım sürecine karşı hep birlikte mücadele etmek zorundayız. Bugün avukatın saygınlığının kalmadığından yakınıyorsak, adliyelerde bir sürü sorunla uğraşiyor, karakollarda, haciz mahallinde darp ediliyor, iş alanımızın giderek daraldığı, ekonomik sorunlarla boğuştuğumuz günlerden geçiyorsak, bunun asıl nedeni Anayasasızlaştırılan bir ülkede, hukuk devletinin etkisizleştirildiği, adil yargılanma hakkının ortadan kaldırıldığı bir düzende avukatlık yapıyor oluşumuzdandır. Hukuka güvenin, adalete inancın kalmadığı bir toplumda ne avukat olarak gereken saygıyı görebilir, ne de ekonomik sorunlarımızı aşabiliriz.

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

Avukatlık Mesleği ve Saygınlığı

Sadece yargının sacayağı olmakla kalmayan aynı zamanda hak savunuculuğunda kilit bir rol üstlenen avukatlar, meslek etiğini belirlemek ve haklarını elde etmek için yoğun ve uzun mücadeleler vermiştir.

Siyasi iktidarın toplumu polarize etme, tekilleştirme ve tek tipleştirme politikasının bir sonucu olarak hak savunuculuğu, sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütleri iktidar tarafından "kendilerine uygun görülen alanlarda" hareket etmeye zorlanmıştır. Savunmanın sacayağı olan avukatlık mesleği de meslek örgütünün mücadeleden çok uzlaşmaya ikna olmuş, "suya, sabuna bulaşmayan sessiz tavrı" nedeniyle kazanımlarından taviz vererek daralan bu alanda hareket kabiliyetini yitirmektedir.

İstanbul Barosu, taviz vererek uzlaşan ve sadece varlığını sürdürmeye ikna olmuş bir meslek odası yerine üyelerinin ve yurttaşların haklarını etkin şekilde savunan bir meslek örgütü olabildiği ölçüde avukatların çalışma ortamları, ekonomik şartları düzelecektir.

İstanbul Barosu adeta siyasal iktidarın limanına demirlenmiş bir gemiye benzemektedir. Dümeni kilitlenmiş, kaptan köşkü terk edilmiş, pusulası kırılmış, seyir defteri kaybolmuş, hareket etmemesi için etrafına buz dağları örülmüş koca bir gemi... İşte bizler, Sn. Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu'nun öncülüğünde buzu kırmak, yolu açmak ve bu koca gemiyi yeniden ait olduğu açık sularda yüzdürmek için sorumluluk almaya talibiz.

Avukatlık mesleğinin günlük sorunları aslında büyük bir görüntünün parçasıdır. Üyesinin hak ihlallerine karşı sesini yükselten, meslek etiğini önemseyen bir meslek örgütünün varlığı bu büyük tabloyu düzeltebilecek, eksik olan parçadır.

Bu eksik parçayı tamamlayabilmek, saygınlığımızı yeniden kazanmak için, avukatlığı ve temsil ettiğimiz "savunma"yı hep birlikte savunacak, bunu ilkemiz olan "bilgi - dayanışma - eylem" üçlüsüyle hareket ederek, ısrarlı bir mücadele sonucu elde edeceğiz.

Yönetim Anlayışımız

İstanbul Barosunun avukatlar ile arasındaki bağ tamamen kopmuştur. Mevcut yönetim, avukatların Barodan uzaklaştığını ileri sürmekte ise de, biz bunun tam tersi bir durum olduğu inancındayız; Baro avukattan uzaklaşmış, avukata yabancılaştırmıştır. Baroyu tamamen formel, şekilci ve bürokratik tarzda yöneten bir anlayışın avukatlarla bağ kurabilmesi mümkün değildir. Bizler için Başkanlık, Yönetim Kurulu gibi organlar avukatları yöneten bir üst merci değildir. Bizler için Baro yönetimi, avukatların enerjilerini, birikimlerini ve becerilerini bir araya getirecek, yönlendirecek ve sağlıklı çalışma ve üretim ortamını sağlayacak bir işleve sahiptir. Hedefimiz katılımcı, şeffaf ve üretken bir Baro anlayışını hakim kılmaktır.

Avukata karşı gerçekleştirilecek herhangi bir hak ihlalinde, meslektaşlarımızın arkasında avukatların örgütlü gücü olan Baroyu bulacağına dair hiçbir inancı kalmamıştır. Adliyede, karakolda, cezaevinde, kamu kurumlarında yaşadığı sorunlara karşı tek başına mücadele etmekte, yalnız başına hakkını savunmaktadır.

• Kazandığımız mesleki alanlarımız ve haklarımız üzerinden taviz vererek varlığını sürdüren uzlaşmacı bir baro değil, kolektif ve dayanışmacı yapısından gücünü alan, üyelerinin sesini kendi araçlarında birleştiren mücadeleciler, etkin bir baro olacağız.

• Avukatın Baroyla Bağını Yeniden Kuracağız!

Baroyu yeniden avukatın örgütü haline getirmek için 22 yıllık mevcut yönetimi ve onların Baroculuk anlayışını değiştirmek zorundayız. Baro, biz Değişim İçin Avukatlar açısından ulaşılmaması gereken bir amaç olarak görülmemektedir. Bizler, Baroyu hukuk için birlikte mücadele etmenin, haklarımızı savunmanın ve dayanışma içerisinde olmanın bir aracı olarak görmekteyiz. Baro elitçi ve bürokrat zihniyetine karşı her zaman sahada aktif olan, meslektaşlarıyla iç içe, omuz omuza olan bir yönetim anlayışını savunmaktayız.

Baroda değişim için, Baroyu yeniden avukatın örgütü haline

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

getirmek için, oy kullanan meslektaşlarımız kadar, oy kullanmayan meslektaşlarımıza da ihtiyacımız bulunmaktadır.

- Bu seçimde hep birlikte yola çıkalım, Genel Kurula katılalım, oy kullanalım, değişimi başlatalım!

Katılımcı Yöntem: Sorduk, dinledik ve planladık

Forumlarda, toplantılarda ve adliyelerde azami sayıda meslektaşla buluştuk, görüştük. Dinledik, sorduk, tartıştık ve birlikte konuştuk. Bu programı, katılımcı yöntemle, sorarak ve dinleyerek FİKİR, DAYANIŞMA VE EYLEM üçlemesi üzerinde oluşturduk. Yine de her zaman ifade ettiğimiz gibi biz programın asla tamamlandığını düşünmedik ve düşünmeyeceğiz. Çünkü yöntemimiz durağanlığı değil, süreçliliği, dikey hiyerarşiyi değil yatay iletişimi esas almaktadır. Hancı değil yolcuyuz. Yönetim anlayışımızla paralel olarak her zaman sormaya, dinlemeye, önerileri almaya ve hayata geçirmeye devam edeceğiz.

Verilen bu ön bilgiler ışığında program beş ana başlıkta toplanmaktadır.

I. ADİL YARGI SINAVI ÖNÜNDEKİ İSTANBUL BAROSU

Hak Arama Özgürlüğü ve Adil Yargılanma Hakkı Evrenseldir

“İnsan Hakları Dünya Anayasası” olarak da nitelenen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (İHEB), insan hakları anlayışında geriye dönüşü olmayan bir dönüm eşiği oluşturmuştur. **Adalet**, bütün büyük hukuk belgelerinin ortak paydasıdır.

Direnme Hakkı, Adil Yargılanma Hakkına İçkindir

*Adil yargılanma hakkını güvenceleyen Bildirge, direnme hakkını tanımaktadır: “İnsanlık ailesinin bütün üyelerinde bulunan haysiyetin ve bunların eşit ve devir kabul etmez haklarının tanınması hususunun, hürriyetin, **adaletin** ve dünya barışının temeli olmasına,”* şeklindeki paragrafla başlayan Bildirge, direnme hakkının hukuki temelini atar: *“İnsanın istibdat ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmaya mecbur kalmaması için **insan haklarının bir hukuk rejimi ile korunması** esaslı bir zaruret olmasına” (...).* Şu halde, adil yargılanma hakkının sistematik ihlali ve inkarı, direnme hakkını meşru kılar.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB), Hukuken Bağlayıcıdır

Uluslararası ve bölgesel ölçekte hazırlanan insan hakları belgelerinin ve anayasaların kaynağı olan İHEB, devletler ve insan haklarını korumakla görevli uluslararası organlar yönünden, giderek bağlayıcı bir güç kazanan referans norm özelliğine kavuşmuş bulunuyor. İnsan haklarının kalkış eşiği ve asgari standardı olup, devletler için bağlayıcı bir uluslararası gelenek yasası haline gelmiş bulunan İHEB ilkeleri, jus cogens (**uluslararası hukukta emredici normlar**) oluşturur.

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

İnsan hakları değerlerini ilerletmek: olumsuzlukların aşılmasında, **Baroların** görev ve sorumluluğu kayda değer. Bu çerçevede; “İnsan hakları düşmanları”nın en aza indirilmesinde, birleştirici, kucaklayıcı ve eşitleyici anlamda İnsan hakları değerlerini yaygınlaştırmak gerekir: “özgürlük-eşitlik-haysiyet” denklemini gerçekleştirmeye elverişli evrensel değerlerdir bunlar: yurttaşlık, laiklik, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi.

Adil Yargılanma Hakkı Evrensel Bir Haktır

İHEB, adil yargılanma hakkını şöyle düzenlemekte:

“Herkes, haklarının, vecibelerinin veya kendisine karşı cezai mahiyette herhangi bir isnadın tespitinde, tam bir eşitlikte, davalının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından nesafetle ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir.” (md.10).

Türkiye, İHEB’in amacı doğrultusunda Bakanlar Kurulu Kararı yoluyla gereğini gecikmeden yerine getirmiş bulunuyor: “Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 10/12/1948 tarihli ve 217 (111) sayılı kararıyla kabul edilen ilişik “İnsan Hakları Evrensel Beyanname”sinin Resmi Gazete ile yayınlanması ve yayından sonra okullarda ve gazetelerde münasip neşriyatta bulunulması, Dışişleri Bakanlığının 28/3/1949 tarihli ve 36084/122 sayılı yazısı üzerine Bakanlar Kurulunun 6/4/1949 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.” (Resmi Gazete: 27 Mayıs 1949-16199).

BM Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, madde 14’e göre; *“Herkes, mahkeme ve yargı önünde eşittir. Aleyhine bir suça hükmedilirken ya da bir hukuk davasında hak ve yükümlülükleri karara bağlanırken, herkesin yasayla kurulmuş, yetkili, bağımsız ve yansız bir mahkeme tarafından adil ve açık olarak yargılanma hakkı vardır” (...).*

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi (İHAS) madde 6’ya göre; *“Medeni hak ve yükümlülükleri ya da hakkında herhangi bir suçlama karara bağlanırken herkesin, yasayla kurulmuş bağımsız ve yansız bir mahkeme tarafından makul bir süre içinde adil ve açık bir yargılanmaya hakkı vardır” (...).* Madde 13’e göre; *“Bu Sözleşmede düzenlenen hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, (...) ulusal bir makam önünde etkili bir hukuki yola başvurma hakkına sahiptir” (md.13).*

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (İHAM), madde 6 gereklerince, hakkaniyete uygun yargılama gerekleri olarak 7 ilke geliştirmiş bulunuyor. Bunlar, Türkiye'nin anayasal düzeni için de geçerlidir.

Adil Yargılanma Hakkı Her Zaman, Her Yerde ve Herkes İçin

Anayasacılık, özgürlükler hukukudur; özgürlükler ise, hukukun matematiğidir.

Anayasalar; önce hak ve özgürlükleri düzenler ve güvenceleyici kurallar öngörür; sonra iktidarı organlarını düzenler ve onları sınırlayıcı kurallar koyar. 1961 Anayasası ve 1982 Anayasası, bu anlayışa uygun bir sistematik yaklaşımı yansıtmaktadır.

Adil yargılanma hakkı, Anayasa ile maddi olarak tanınan hak ve özgürlükler bütününe kapsamına alan usule ilişkin güvence özelliğiyle kendine özgü bir yer tutar. **‘İnsan haklarına dayanan Cumhuriyet’ (md.14),** *“toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti”* (md.2) olarak tanımlandığına göre, adil/dürüst/düzcün ve hakkaniyete uygun yargılama, “anayasal değişmezlik bloku” içerisinde yer almaktadır.

Demokratik meslek kuruluşu olarak Barolar, Anayasa madde 2'nin öznesi olduğu gibi, sav+savunma+hüküm bileşeni olarak Cumhuriyet'in niteliklerinin de bekçisidir. Bu bekçilik görevi, adil yargılama güvencelerinin varlığı ölçüsünde yerine getirilebilir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu değinilen belgeler ve özellikle Anayasa ve İHAS, Anayasa Mahkemesi ve İHAM kararları ışığında, adil yargılanma hakkının asgari gerekleri 7 başlık altında toplanabilir.

Mahkemeye Erişim Hakkı

Hakkaniyete uygun bir yargı hakkı ile iç içe olan *“mahkeme hakkı”*, bir mahkemeye somut ve etkili bir erişim hakkını gerekli kılar. Mahkeme, maddi planda yargısal işleviyle nitelenir: **“Kendi yetkisine giren her alanda, hukuk kuralları temelinde ve ön-**

görülmüş usule uygun olarak karar vermek” (sorunu çözmek). “Yargısal olmayan bir organ tarafından değiştirilemeyecek bağlayıcı bir karar vermek”, mahkeme kavramına içkin bir yetkidir.

- **Yargıca etkili ulaşım:** “Başvurucunun, haklarına müdahale oluşturan işleme itiraz için açık ve somut bir olanağa sahip olması” gerekir.
- **Gerekçeli karar:** Mahkemeye erişim hakkı, uyuşmazlığı kesin olarak çözen gerekçeli bir kararı elde etme hakkını gerekli kılar.
- **Hukuki güvenlik ilkesi:** Hukukun üstünlüğünün bir gereği olarak, mahkemelerce uyuşmazlığın kesin olarak çözümlenmesini sorgulanmamasını gerekli kılar. Gerçek ya da tüzel kişi olsun, hak sahiplerinin adalete başvurma hakkını engelleyen kurallar, mahkemeye erişim hakkının özünü zedeler. Hukuki güvenlik ilkesi, iç hukukta bir başvuru için uyulması gereken usul ve sürelerle ilişkin kuralları da kapsamına alır.

Bağımsız ve Tarafsız Bir Mahkeme Hakkı

Adil yargılanma hakkı, mahkemenin örgütlenmesi ve oluşumuna ilişkin güvenceleri de kapsamına alır.

- Mahkemenin bağımsızlığı, yargıcın statüsü ile ilgili ölçütler ile açıklanır: Göreve geliş şekli ve görev süresi, görevden alınamaması, görev yerinin değiştirilememesi, görevlerini yerine getirirken ona emir vermenin hukuken olanaksız olması, dış baskılara karşı koruma düzeneğinin varlığı, *nesnel ölçütlerdir*. *Öznel ölçüt* ise, başvuru gözünde “bağımsızlık görüntüsü”ne sahip olunması anlamına gelir. Statü bağımsızlığı, yargıcın işlevsel bağımsızlığının bir güvencesidir. İşlevsel bağımsızlık, her yargıcın, yargı erki içinden gelecek baskılara karşı, -özellikle hiyerarşik bakımdan üst konumda bulunanlara karşı- korunmasını gerekli kılar.

Her mahkeme, yargılama görevini *hiçbir iktidarın müdahalesi olmaksızın* tam bir özgürlük içerisinde yapabilmelidir.

- Başta, yasama ve yürütmeye karşı bağımsızlık: BM İnsan Hakları Komitesi’ne göre; “yargı ve yürütme görev/yetkileri, açıkça ayırt edilemeyecek biçimde birbirine girmişse ya da

(bu çerçevede) yürütme, yargıyı denetleme veya güdüleme konumunda ise bu durum, Sözleşme md. 14/1 anlamında mahkeme bağımsızlığı ve tarafsızlığına aykırı düşer.”

- Taraflar karşısında bağımsızlık, mahkemenin tarafsızlığı ile bitişik bir durumdur.
- Bütün fiili iktidarlara karşı bağımsızlık; başta basın gelmek üzere, görülmekte olan davayı etkileyen faktörler.
- Tarafsızlık da, öznel ve nesnel bir değerlendirmenin konusunu oluşturur. “Öznel yansızlık”, “tersi kanıtlanıncaya kadar” varsayılır; “nesnel yansızlık” ise, yargıcın kişisel davranışından çok, belli olguların, bunu teyit edip etmediğinin sorgulanmasını gerekli kılar. Adil yargı güvenceleri, sorgu yargıcından başlar ve tarafsızlık, bu aşamadan itibaren gözetilir.

Bir erdem olarak tarafsızlık, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme m.14/1’de ve İHAS m. 6/1’de öngörülen tarafsızlık yükümlülüğü, nötr olma gereğinin hukuki ifadesi olarak, *yargıcın saygınlık* güvencesidir.

Yansızlık, yargıcın tutum ve kanaatleri hesaba katılmaz ise sağlanabilir. Zira, önyargılı olan yargılayamaz. Kararların gerekçelendirilmesi, hem nitelikli adalet için vazgeçilmezdir hem de yargıcı kanaatlerinden uzaklaştırmaya zorlayan bir olgudur. Şu hâlde bağımsızlık ve tarafsızlık, haklı olanı haksızdan ayırmak, gerçeği söylemek için (jurisdictio) tanınan bir statü ve yargıcın erdemidir.

Hukuki Araçların (Silahların) Eşitliği İlkesi

Silahların eşitliği ilkesi (SEİ), adalet hakkı bütününü niteleyen, düzgün yargılamanın temel bir ilkesidir: “*Herkes, davasının hakkaniyete uygun bir şekilde dinlenilme hakkına sahiptir.*” Silahların eşitliği, uyuşmazlığın tarafları arasında adil bir dengeyi gözetilmesini, yani;

- Kanıt öğelerinin araştırılmasına eşit katılabilmesini,
- Bulgu ve iddialarının dikkate alınması konusunda eşit araçlara sahip olmasını,
- Başvuru yollarının kullanılmasının da güvence altına alınmasını gerekli kılar.

Bu çerçevede belirtilmelidir ki, savunmayı temsil eden **avukatlık mesleğinin**, adaletin sağlanmasında iddia, savunma ve karardan oluşan yargının üç sacayağından birisi olması itibarıyla, Anayasa'nın "yargı" bölümünde düzenlenmesi gereklidir. Adil bir yargılamayı sağlayabilmek adına, avukatların delil toplayabilmesinin önündeki yasal ve bürokratik engeller kaldırılmalı ve Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesinin son fıkra hükmüne işlerlik kazandıracak önlemler alınmalıdır. Sav ve savunma, hüküm makamından ayrı ve eşit uzaklıkta olmalıdır.

Açık Usul (Aleniyet) ve Çabukluk (İvedilik) İlkesi: Makul Süre

Yargısal sürecin açıklığı, gizli adalete karşı başvuruçular için güvence oluşturur ve adalete güvenin korunmasını sağlar. İHAS m.6/1, aleniyet ilkesinin ikili görünümünü yansıtır: Tartışmaların aleniyeti ve karar bildiriminin aleniyeti. Hızlılık ise, "makul süre" anlamında kullanılır ve bu süre, adaletin saygınlığı ve etkililiğini sağlayan bir süreçtir.

Suçsuzluk Karinesi

"Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz" ilkesi, sadece davaya bakmakta olan yargı mercii için değil, diğer devlet organları açısından da geçerlidir. Aslında bu ilke, herkes için, her zaman ve her yerde geçerli bir ilkedir. Bu nedenle bu ilke, sadece ceza davaları için değil, diğer yargı mercileri önünde de geçerlidir.

Savunma Hakları

Ceza davalarında, "somut ve etkili" bir savunma söz konusudur. Silahların eşitliği ilkesi ve çapraz sorgulama ilkesi, ilgilinin her aşamada kendini dinletebilmesi (sesini duyurabilmesi) olanağı önemlidir. Bunların sağlanabilmesi, devletin pozitif (olumlu) yükümlülüğünü gerekli kılar. Susma hakkı da bu çerçevede yer alır.

- Sessizliği koruma ve kendisinin suçlandırılmasına katkıda bulunmama hakkı, yetkililerin istismarcı yaptırım uygulamalarının önüne geçmeyi amaçlar.

Davasına katılma hakkı da savunma hakkı içinde yer alır:

- Sanık, her şeyden önce kendisine yöneltilen suçlamanın ne olduğu ve nedeni konusunda bilgilendirilmelidir.
- Eğer dil sorunu var ise, adli yardımdan yararlanmalıdır.
- Sanığın davada kişisel olarak hazır bulunma hakkı vardır.

Uygun bir biçimde kendini savunma hakkı, sanığın "somut ve etkili" bir savunmadan yararlanma hakkı olarak, savunmayı hazırlamak için yeterince zamana ve uygun ortama sahip olma hakkını kapsamına alır.

- Kendini kişisel olarak savunma hakkı, dosyaya giriş hakkı ile suç tanıtılarının kendisine iletilmesi hakkını gerekli kılar.
- Avukat bulundurma hakkı ise, kolluk güçleri tarafından başlatılan ön işlemlerden itibaren geçerlidir.
- Savunma hakkının etkililiği gereği; sanığın, avukatıyla, üçüncü kişilerin gözetimi dışında iletişimde bulunma hakkı bulunur.

Tanıkları sorgulama hakkı da savunma hakları içinde yer alır ve çapraz sorgulama sürecinin bir parçasını oluşturur.

Anayasa'da adil yargılanma hakkı kuralları güvencelenmiştir. Özellikle, "*hak arama hürriyeti*" (m.36) ve "*kanuni hâkim güvencesi*" (m.37) ile "*suç ve cezalara ilişkin esaslar*" (m.38):

- Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.
- Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.
- Ceza sorumluluğu şahsidir.
- Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.
- İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz.
- "*Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir*" (m.40).

Yargı Kararlarının Uygulama Yükümlülüğü

Yargı kararlarının uygulanmaması, hukukun üstünlüğü ilkesi ile bağdaşmaz; uygulama yükümlülüğü, hakkaniyete uygun dava kapsamı içinde yer alır. Düzgün yargı, mağdur için yargıca erişim hakkı olduğu kadar, devlet organları için de yargılamanın örgütlenmesi ve kesinleşmiş/bağlayıcı kararları uygulama yükümlülüğünü de kapsar.

Sonuç olarak adil (dürüst, düzgün) veya hakkaniyete uygun yargılanma hakkı, her zaman, herkes için ve her yerde geçerli bir hak olarak insan haklarının sert çekirdeğine eşdeğer bir haktır.

Kişiselleştirilen İktidar, Özgürlük Güvencelerini Zedeledi

1876-2016 döneminde Meclis-i Umumi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi eksenindeki anayasal kazanımlar, Avrupa ve Akdeniz mekânı ortak mirası olan parlamenter rejim geleneğinde olduğu gibi, **yasamanın sistemdeki asli ve genel işlevi** ile örtüşmektedir. Başka bir deyişle, 1876'dan 2000'lere uzanan Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti anayasacılık gelişmelerinde, **"devlet iktidarlarını sınırlayan ve insan haklarını güvence altına alan düzenlemeler"** genel bir eğilim oluşturmuştur.

Hak ve Özgürlük Güvencelerinde Maksimum Standart

Anayasal sistematik bakımından, Batılı anayasacılık geleneğine uygun olarak Türkiye Cumhuriyeti anayasalarında da, önce hak ve özgürlükler düzenlenmekte, sonra ise özgürlükler ve haklara dayanan düzeni gerçekleştirmeye elverişli bir devlet örgütlenmesi öngörülmektedir. Bu anayasal düzen, devletin -yargı bağımsızlığı temelinde- erkler ayrılığı şeklinde örgütlendiği, hukukun ise normlar hiyerarşisine göre yapılandığı hukuk devletidir.

Hak ve özgürlük anlayışı ve güvenceleri konusunda, 1982 Anayasası dönemi değişiklikleri içerisinde, 2001 değişiklikleri, bir dönüm eşiği olarak görülebilir.

Devlet'in hak ve özgürlükler karşısında şu üçlü yükümlülüğü bulunmaktadır: Saygı göstermek, *Korumak*, *İlerletmek* ve *geliştirmek*.

Bu çerçevede devlet, yalnızca anayasal hak ve özgürlüklere saygı göstermek veya korumakla yükümlü değildir; o, aynı zamanda, *hak ve özgürlüklerin kullanılmasına elverişli ortam ve koşullar oluşturmak için olumlu yükümlülükler altında da bulunmaktadır* (md.5).

2001’de yeniden yazılan madde 13 belirtilmeye değer:

Hak ve özgürlükleri sınırlama konusunda üç kayıt söz konusudur:

- *Ancak yasa ile yapılabilir (yasa kaydı).*
- *Sadece Anayasa’nın ilgili maddesinde belirtilen nedene bağlı olarak yapılabilir (anayasal nedensellik ilkesi)*
- *Anayasa’nın sözüne ve özüne uygun olarak yapılabilir (Anayasa’ya saygı).*

Güvence ölçütlerine gelince; sınırlama hangi nedenle yapılırsa yapılsın şu üç ölçüte aykırı olamaz: Demokratik toplum düzeni, laik Cumhuriyet ve ölçülülük ilkesi.

Genel yasak; “öze dokunma” Her ne olursa olsun, anayasal hak ve özgürlüklerin özüne dokunulamaz. Öze dokunma yasığı, bütün anayasal hak ve özgürlükler için geçerli korunan çekirdek alan güvencesini sağlamaktadır.

“Daha Çok Özgürlük, Daha Az İktidar” Doğrusal Çizgisi

Anayasal kurumların işleyişine ilişkin sorunlar, birçok çağdaş demokratik devlette olduğu üzere Türkiye’de de hep var oldu. Sorunların teşhisinde ve çözümünde önemli olan, söz konusu sorunların demokratik hukuk devletinin özüne mi, yoksa sistemin işleyişindeki teknik sorunlara mı ilişkin olduğunu belirlemektir. Nitekim 1982 Anayasasında 1987’den itibaren yapılan değişikliklerin önemli bir kısmı anayasal kurumların işleyişine, bir kısmı ise hak ve özgürlükler güvencelerine ilişkin olmuştur. Örneğin 2007’de Cumhurbaşkanı seçiminde toplantı yeter sayısına ilişkin Anayasa değişikliği (md.96), bir teknik sorundu ve giderildi. Teknik eksiklikler, esasa ilişkin kopuş ve kırılmaların gerekçe ya da bahanesi olamazlar.

Özetle; kesilmelere ve kırılmalara rağmen, anayasa tarihimizde yaklaşık yüzyıllık bir **doğrusal çizginin** varlığı kayda değerdir:

Bir yandan, iktidarın daha çok sınırlanması yönünde kurum-sallaşma ve düzeneklerin (mekanizmaların) ortaya çıkması; öte yandan, hak ve özgürlükler yelpazesinin genişlemesi ve bunlara ilişkin güvencelerin -uluslararasılaşma sürecinin ivme kazanması eşliğinde- artması.

Sonuç olarak, Türkiye Cumhuriyeti anayasacılığı, denge ve denetim mekanizmaları konusunda hukuki altyapıya ve asgari bir birikime sahiptir. Bunun anlamı şudur: Kırılmaların neden olduğu sorunları aşmak ve anayasal denge ve denetim düzeneğini etkili bir biçimde uygulamaya yansıtma amacına yönelik Anayasa çalışmalarında kazanımların dikkate alınması, anayasacılığın gereğidir.

Birikim ve Yıkım Çelişkisi

Gerçekten, yürürlükteki Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, ilk şekli 7 Kasım 1982’de kabul edilen ve 1987’den 2017’ye kadar 19 kez değişikliğe uğramış olan bir metindir. 1982 Anayasası’nın en çok eleştirilen yönü, “sınırlı iktidar” ve “güvenceli özgürlük” ikileminde, iktidarın yürütme ekseninde hayli güçlendirilmiş olmasına karşın, özgürlüklerin ölçsüz bir biçimde sınırlanmış olması idi. 30 yıla yayılan değişikliklerde, iktidarı sınırlama ve özgürlükleri güvenceleme şeklindeki doğrusal çizgi bakımından, birbiri ile tamamen çelişen iki ana eksen söz konusudur. Anayasa, 1987-2004 yılları arasında ve 2007-2017 yılları arasında usul ve içerik bakımından “asimetrik anayasa değişikliği” sürecine tabi kılındı. Şöyle ki; TBMM’de uzlaşma yoluyla 1987-2004 arasında gerçekleştirilen değişiklikler demeti, özgürlükleri pekiştirici ve iktidarı sınırlayıcı bir çizgiyi yansıtır. Buna karşılık, sandık araçsallaştırılarak gerçekleştirilen 2007-2017 çizgisindeki değişiklikler, iktidarı pekiştirici ve kişisel iktidarı kurucu bir süreci yansıtır. Daha somut olarak **ilki**, usul bakımından, TBMM’de uzlaşma yol ve yöntemleri öne çıkarılarak yapılan değişikliklerdir. İktidarı sınırlandırırken, özgürlükleri güvence altına almaya öncelik veren değişiklikler, 1982 Anayasası’nın ilk metninden demokratikleşme yönünde kayda değer bir uzaklaşmayı ifade etmektedir. **İkincisi** ise, usul bakımından, birincisinin tersine, TBMM’de uzlaşma yerine halk oylaması yoluyla gerçekleştirilen değişikliklerdir. Söz konusu

değişiklikler, iki başlı güçlendirilmiş yürütme yerine tekil ve tek kişili yürütmenin; kurul halinde siyasal karar düzenekleri yerine ise devlet ve hükümet yetkilerinin bir kişide toplandığı kişiselleşmiş bir iktidarın kurulması ile sonuçlanmıştır.

2017 Anayasa değişikliği ile zirveye taşınan tek kişi iktidarı, tanımı Başlangıç paragrafında yapılan, görev ve yetkileri ise, Genel Esaslar kısmında belirlenen yasama-yürütme-yargı (erkler ayrılığı) organlarına ilişkin Anayasa ilke ve normlarını, Temmuz 2018’den itibaren büyük ölçüde kâğıt üstünde kalan kavramlara indirgemıştır. Devlet ve hükümet yetkilerini uhdesinde toplayan tek kişinin yasama ve yargıyı yönlendirici ve güdüleyici uygulaması, Türkiye Cumhuriyeti’ni “demokratik hukuk devleti” niteliğinden (Anayasa, m.2) uzaklaştırmıştır.

2017 Anayasa değişikliği ve uygulamasının ortaya çıkardığı denge ve denetim düzeneğinden arındırılmış siyasal ve anayasal kurgunun keyfi uygulaması, adil yargılama gereklerini zedelemektedir. Haliyle, anayasal hak ve özgürlükler bütünü eğretiliştigi gibi yatay ilişkilerde ortaya çıkan hak ve özgürlük ihlalleri de artmaktadır (md.12).

Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkını İhlal Nedenleri

AYM’nin 12 yıllık bireysel başvuru kararları incelendiğinde ihlal saptaması yapılan kararların çoğunun adil yargılanma hakkı ihlallerine ilişkin olduğu görülür.

İhlaller zinciri, yalnızca sayısal (**nicelik**) kabarıklıkla sınırlı değil, aynı zamanda **yoklukla (nitelik)** sakat işlem ve eylemler şeklinde kendini göstermektedir.

Bu çerçevede, Gezi davası ve Can Atalay kararları, güncel tipik örneklerdir. AYM kararı (27 Ekim 2023) başlayan ve TBMM Genel Kurulundaki kavgalı oturuma (16 Ağustos 2024) kadar, Yargı-Yasama-Yürütme üçlüsünde erkler ayrılığı temelindeki **kolektif güvence, kolektif ihlal düzeneğine dönüşebiliyor**. “**Anayasal düzeni ilga girişimi**” bir paradigma değişikliği eşliğine varmış bulunuyor. İhlal ve inkâr halkalarında 2017 kurgusu belirleyici oldu. Nasıl? Bu soruya kısaca yanıt aranacak:

Adil Yargı İçin Bütüncül Reform Bir Yana, Mağdurları Yargıya Erişimden Alıkoyan, Faillere İse Sorumsuzluk Zırhı Getiren (ve Cezasızlıkla Sonuçlanan) Yasal Düzenlemeler Yapıldı

2017 kurgusu, de jure ve de facto ayrımını beraberinde getirmiş, bu da en başta adil yargılanma hakkı üzerinde olumsuz etki yaratmıştır; zira adil yargılanma hakkı, devletin kurumsal yapısı içinde kullanılan bir haktır. Klasik hak olduğu halde EDİM BORCU (devletin pozitif yükümlülüğü) bu hakkın karakteristiğidir.

Bu çerçevede, Cumhuriyet'in 100. Yılı eşliğinde ortaya çıkan ve halen sürmekte olan kriz, ne yargı krizi ne de Anayasa krizine indirgenebilir; bu bir hukuk devleti, yani Türkiye Cumhuriyeti krizidir. Anayasa'yı uygulamakla yükümlü organlar, Anayasa suçu işleme eğilimine girmişlerdir.

İhlal ve yokluk arasında nitelik farkı var.

İlkin, 2010 Anayasa değişikliği ile kabul edilmesi ve 2012'de uygulanmaya konulması, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin (İHAS) ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin (İHAM) ciddiye alındığının göstergesi olan ve iş yükünü de arttırmış bulunan bireysel başvuru hakkı, yargı bütünü, adil yargılanma hakkı asgari gerekleri doğrultusunda yeniden yapılandırılarak yargı organları genel olarak özgürlükler güvencesi olarak kurgulanmadığı sürece, Anayasa Mahkemesi (AYM) önündeki dosya sayısını azaltma ve bireysel başvuru hakkını etkili kılma olanağı bulunmamaktadır.

İkinci olarak; TBMM, adil yargılama hakkı gerekleri doğrultusunda bütüncül reform yapmak bir yana, pilot kararların gereklerini bile yerine getirmedir.

Nihayet; adil yargılanma hakkını ve hukuk devletinin gereği olan sorumluluk kuralını ortadan kaldıracı normatif düzenlemeler yapıldı. Bu asimetrik kurgu, OHAL KHK'leri üzerinden kotarıldı. Adları OHAL KHK ek çizelgelerinde yer alan ve sayıları 100 bini aşkın kamu görevlisine –yine bir OHAL KHK ile- yargı yolu kapatılarak bir ad hoc birim olarak ihdas edilen OHALİİK'e başvuru ve olası bir OHALİİK kararı, yargıya erişimin ön koşulu haline getirildi. Tam tersine, OHAL KHK faillerini ve

uygulayıcıları “cezaî, malî, idarî ve siyasi” sorumluluktan ömür boyu bağışık tutmak için beş ayrı yasal düzenleme yapıldı.

Mağdurlar ve failleri arasında kurulan bu asimetrik ilişki, öncelikle, hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkına ilişkin anayasal hükümleri ihlal etmiştir (md.36). İkinci olarak, sorumluluk zırhı, hukuk devletinin temel gerekliliğini zedelemiştir (md.2). Nihayet, her zaman her yerde ve herkes için geçerli “suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.” (md.15) Yasağı olarak insan haklarının sert çekirdeği ihlal edilmiştir.

Sonuç olarak; *adil yargılanma hakkı*, OHAL ortam ve koşullarında bile geçerli iken, olağan hukuk düzeninde ortadan kaldırılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kamu Tüzel Kişiliği Tahrip Edildi

Yürütme ve devlet yönetiminin anayasal olarak tek kişide toplanması, aynı kişinin parti genel başkanlığına gelmesi, devleti ve yürütmeyi, parti hâkimiyeti altına soktu. **Kişi-parti-devlet birleşmesi**, kişinin devleti partileştirmesi ve iktidarı kişiselleştirmesi sürecine ivme kazandırdı.

“Cumhurbaşkanı” ve “parti genel başkanı” statüleri arasında anayasal **bağdaşmazlık vardır**:

Cumhurbaşkanı andı (md.103), **Cumhuriyet'in nitelikleri** (md.2), **Bağımsız ve “Tarafsız” yargı** (md.9) organlarına ve üst kuruluşlarına atama yetkileri (md.146 ve md.159).

- **Temin yetkisi**: Cumhurbaşkanı'nın “**Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin**” yükümlülüğü (md.104).

Aktarılanlar ve diğer anayasal yükümlülükler, Cumhurbaşkanı'nın parti genel başkanlığı ile bu yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi açısından zorunlu olan tarafsızlığı bağdaştırmak zordur.

- **Devlet aygıtını partizanlaştırma süreci giderek ivme kazandı**: Cumhurbaşkanı'nın atadığı/görevden aldığı Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanların, seçilmiş olmadıkları ve TBMM önünde sorumlu bulunmadıkları halde parti faaliyetlerine katılmaları ve siyaset yapmaları, Cumhurbaşkanı'nın parti genel başkanı olmasından kaynaklanmaktadır. Parti grup toplantılarına, Cumhurbaşkanı

yardımcısı ve bakanların katılması, madde 68 ve 69 bakımından sorunludur. Cumhurbaşkanı ile birlikte özellikle Adalet, İçişleri ve Ulaştırma Bakanlarının seçim kampanyasında yer alması, "serbest seçim ve eşit oy" ilkelerini zedelemektedir (Any., md.67).

- **Parti-devlet başkanlığı birleşmesi, demokratik toplum düzeyini zedeledi:** Düşünce ve örgütlenme özgürlükleri, demokratik toplumun temel taşıdır. Yöneticilerin faaliyetleri ve icraatları eleştirilebildiği ölçüde demokratik devlet ve toplum vardır. Buna karşılık, Cumhurbaşkanı'na hakaret suçunu düzenleyen TCK madde 299 uygulaması, bir yandan, Cumhurbaşkanlığı ve parti başkanlığı statüsünün aynı kişide toplanmasının sakıncasını teşhir etmekte, öte yandan, demokratik toplumu tehdit etmektedir.

Yargı, Dış Baskılar ve İç Direnişler Sonucu, Eleştirel Düşünce Ve Demokratik Muhalefeti Sindirme Aygıtına Dönüştürüldü

Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK), Anayasa madde 2, 9 ve 138 güvenceleri ve gereklerine aykırı biçimde yapılandırıldı (md.159). Cumhurbaşkanı'na tanınan doğrudan ve dolaylı atama yetkileri ile Cumhurbaşkanı'na bağlılık dışında hiçbir siyasal sorumluluğu bulunmayan Adalet Bakanı'nın HSK başkanı olması, HSK'yi, parti başkanı CB'nin hiyerarşik âmiriyet zincirine soktu.

Mahkemelerin bağımsızlığını düzenleyen, hâkimlerin sadece, "Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm" vermesini öngören madde 138'e göre; "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

Bu hükmün doğrudan muhatabı olan kişiler, **yargı süreci öncesi/esnası (devam ederken) ve sonrası**, bu anayasal hükmü açıkça ihlal etmeyi alışkanlık haline getirmiş bulunuyor. Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun Yürütme'nin güdümü altında bulunduğu bu ortam ve koşullarda hâkimlerin, "Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verme" yükümlülüğünü yerine getirebilmeleri olanaksızdır veya çok zordur.

Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nin Anayasa Mahkemesi tarafından verilen Can Atalay'a ilişkin ihlal kararını tanımaması, "dış baskılar ve iç direnişler" bağlamında yer almaktadır.

Cumhurbaşkanı'nın Baro başkanlarını AKP il başkanlığına atamaya başlaması ise madde 138, md. 2 ve 135 başta olmak üzere Anayasa'ya açıkça aykırı ve adil yargılanma hakkını zedeleyici olup, aynı zamanda Kişi+Parti+Devlet birleşmesine yeni ve pekiştirici halkalar eklemektedir.

Üçlü Anayasal Ayrışmanın Toplumsal Barışı Tehdit Edici Sonuçları

2017 değişikliği ve uygulaması, anayasal açıdan şu üçlü tabloyu ortaya çıkardı: demokratik ve otoriter anayasal düzenlemeler, fiili ve keyfi uygulamalar.

“İnsan Haklarına Dayanan Demokratik ve Laik Cumhuriyet”

1982 Anayasası, hazırlama aşamasından başlayarak çok eleştirildi. Eleştiri, haklı olarak, insan haklarını güvenceleyen erkler ayrılığı eksiğinden kaynaklanıyordu. Yasama-yürütme ve yargı üçlüsünde, yürütme organının ve özellikle Cumhurbaşkanı'nın yetkileri artırılmış, iktidar ve özgürlük ilişkisinde iktidarı sınırlama düzenekleri ve özgürlükleri güvenceleme kuralları arasında anayasa tanımı ile bağdaşmayan bir ilişki ortaya çıkmıştı.

1987-2004 ekseninde yapılan değişiklikler, iktidarı daha çok sınırlandırma ve insan haklarını daha çok güvenceleme yönünde oldu. “İnsan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyet” (md.14), söz konusu değişiklikler (2001) ürünüdür.

Aslında Anayasa'nın demokratik devlet (Genel esaslar, md.1-11) ve demokratik toplum (temel haklar ve ödevler, md.12-74) bağlamında yer alan hükümlerin çoğu, demokratik hukuk devleti tanımı ile bağdaşmaktadır.

Otoriter Kurgu

2007-2017 ekseninde yer alan değişiklikler ve özellikle 2017'de anayasal ve siyasi mirasın reddi niteliğindeki radikal kopuş, erkler ayrılığı ve yargı bağımsızlığı ile bağdaşmayan düzenlemeleri beraberinde getirdi. Anayasa'nın özellikle 104, 105 ve 159. maddelerinde yapılan değişiklikler, Anayasa'nın iç

tutarlılığını da ortadan kaldırdı. 2017 değişiklikleri içerisinde, demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayan başlıca hususlar şunlardır:

- Siyaseti bir kişiye indirgeyen düzenlemeler,
- Siyaset tekeline sahip kişinin siyasal denetimden bağışık tutulması,
- Devlet ve hükümet yetkilerini elinde toplayan kişinin hesap vermek zorunda olmaması,
- Aynı kişinin oldukça geniş normatif yetkilerle donatılmış olması,
- Yine aynı kişinin yargı üzerindeki geniş yetkileri.

Demokratik ilkelerle bağdaşması güç ve otoriter nitelik taşıyan düzenlemelere karşın, Anayasa'nın yürürlüğü ve normatif özelliği üzerine herhangi bir değişiklik yapılmadı. Bu nedenle, 7 Kasım 1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, kesintiye uğramadan yürürlüğünü sürdürdü. Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü kenar başlıklı madde 11, hiç değiştirilmedi ve kesintiye uğramadı.

Buna karşın, otoriter kurgunun keyfi uygulaması, anayasacılığın ve anayasa biliminin kazanımlarını büyük ölçüde tasfiye etti.

Keyfi Uygulama ve 10 Sürdürülemezlik Nedeni

Bununla birlikte 2017 değişiklikleri sonrasındaki uygulamalar, çoğu zaman 2017'de oluşturulan otoriter anayasal kurgu çerçevesini aştığından "fiili anayasal durumlar" veya "keyfi alanlar" yaratmaktadır.

- Parti başkanlığı ve tarafgir yönetim, Anayasa'nın madde 103 ve 9 başta olmak üzere emredici hükümleri ile bağdaşmamaktadır.
- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi (CBK) çıkarma yetkisi sistematik biçimde Anayasa'ya aykırı olarak kullanılmaktadır.
- Cumhurbaşkanı, yargılama yetkisine sürekli müdahale etmekte ve adil yargılanma hakkını ihlal etmektedir.
- Bütçe kanun teklifini TBMM'ye sunma yetkisi açıkça Cumhurbaşkanı'na tanınmış olduğu halde (md.161/3), bu yetki fiilen CB yardımcısı tarafından kullanılmaktadır.

- Bakanlar, yürütme ve siyaset dışı tutuldukları halde, siyasal faaliyetlerde bulunmaktadır.
- Seçim kampanyasında bakanlar, Cumhurbaşkanının başkanı olduğu parti için oy istemektedir.
- Hükümet ve bakanlar kurulu bulunmadığı halde Kabine adı altında gayri resmi toplantılar yoluyla "Hükümet varmış" görüntüsü verilmektedir.

Özetle; 15 Temmuz darbe girişimini fırsata çevirerek yapılan değişiklik, demokratik hukuk devletiyle çelişen bir "**OHAL Anayasası**"dır. 2017'de yapılan ve Türkiye'yi demokratik hukuk devleti standartlarından uzaklaştıran başlıca değişiklikler, içerik itibarıyla "**Anayasal OHAL**" olarak nitelendirilebilir. Uygulaması ise, "**kalıcı anayasal OHAL**" nitelemesini beraberinde getirmiştir. 10 kalemde sıralanan durumlar, nitelemeyi teyit etmektedir:

1. Demokrasinin asgari koşulu olan **erkler ayrılığı** askıya alınmıştır.
2. **Denge ve denetim mekanizmaları** kaldırılmıştır.
3. Halk egemenliğinin varlığının asgari bir gereği olan **hesap verebilirlik** ilkesi kaldırılmıştır.
4. **Demokratik toplumun** temeli olan siyasi ifade özgürlüğü ve siyasi partiler arasında eşit rekabet, Cumhurbaşkanının parti genel başkanı olması ve yargının bağımsızlığını yitirmesi sonucu ortadan kalkmıştır.
5. Keyfi şekilde koyulup kaldırılan, yorumlanan, uygulanan ya da uygulanmayan kurallar yüzünden, **hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik** ilkeleri kaybolmuştur.
6. Temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olması gereken **yargı**, bağımsızlığını yitirmesi sonucunda, bizzat bir **hak ihlali** kaynağına dönüşmüştür.
7. **Kamu hizmetine** girmede kanun önünde eşitlik ve liyakat ilkeleri etkisiz kılınmıştır.
8. **Anayasa**, toplumda hukuka olan inanç ve saygıyı yok edecek şekil ve ölçüde, **iç tutarlılığını** yitirmiştir.

9. **Adil yargılanma hakkının** gerekleri olarak, "suç ve cezalar geçmişe yürütülemez, suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz" yasakları, insan haklarının sert çekirdeği olarak savaş halinde bile geçerli olduğu halde (md.15), Cumhurbaşkanı, bakanlar ve saray bürokratları tarafından sık sık ihlal edilmektedir.
10. **Keyfi** uygulamalar, devletin varlık nedeni olan adaleti ve yargı erkini felç etmektedir.

Anayasaya Saygının İtici Güçleri Olarak Barolar ve İstanbul Barosu

Kuşkusuz öncelikli sorun; varlık nedeni hak ve özgürlükleri korumak olan kurum ve makamların, görev ve yetkilerini amaçları doğrultusunda yerine getirmelerini ve kullanmalarını sağlamak için YASAMA-YÜRÜTME-YARGI organlarını yeniden düzenlemektir. Başka bir anlatımla, başlıca anayasal sorun, hak ve özgürlüklere ilişkin saygı, koruma ve ilerletme yükümlülüklerini yerine getirmeye elverişli erkler ayrılığı bağlamında bir devlet örgütlenmesini gerçekleştirecek Anayasa değişikliğidir. Yapılabilirlik bakımından ise, yürürlükteki Anayasa'ya saygı güncel ve ivedidir.

Neden? Çünkü, son yıllarda ve özellikle son bir yıldır, Anayasa gündemi üzerinde barolardan çok bürokratlar etkili oluyor. Oysa barolar, anayasal sorunlar üzerinde sürekli doğru bilgi yayarak ve ihlalleri sürekli teşhir ederek Anayasaya saygının itici güçleri olabilir.

Anayasaya Saygı, Toplumsal Barışın Ön Koşuludur

Geleceğe umutla bakabilmenin yolu, anayasal ve siyasal tarihsel mirasın sahiplenilmesinden geçer. Anayasa, **özgür halkın özgeçmiş**i olarak da tanımlanır. Türkiye Cumhuriyeti, TBMM tarafından hazırlanan ve 20 Ocak 1921'de yürürlüğe konulan Anayasa çerçevesinde kuruldu. Bu özgün tarihsel itici güç, ortak bellek için kayda değer. Sonraki dönemlerde, anayasal kırımlar olmuş ise de "geçiş kanunları" yoluyla anayasal sürekliliğin sağlanmasına özen gösterilmiştir.

Temmuz 2018’de bütünüyle yürürlüğe giren 2017 Anayasa değişiklikleri sonucu Devleti temsil ve yürütme yetkisini tek başına kişiliğinde toplayan Cumhurbaşkanı, parti genel başkanlığını sürdürdüğü sürece, **Anayasa’nın üstünlüğünü sağlama olanağı** yoktur. Zira anayasal tarafsızlık statüsünün gereklerini yerine getirmedikçe Cumhurbaşkanı, Anayasa’ya saygının teminatı değil, sistematik bir ihlal faili olarak öne çıkacaktır.

“Anayasa ihlali” yoluyla yaratılan ve Anayasal düzen bütününe ilişkin olan kriz Anayasa’dan kaynaklanmadığı için Anayasa Mahkemesi’nin görev ve yetkilerine dokunmayı öngören Anayasa değişikliğine kesinlikle karşı çıkmak gerekir.

Anayasa’ya saygı için, “**bilgi - dayanışma ve direnme**” üçlüsünü, siyasetten sivil topluma doğru genişletme aktörleri, barolardır. Anayasal kamuoyu ve toplumsal seferberlik, demokratik hukuk devletini sahiplenmenin başlıca yoludur.

OHAL ortam ve koşullarında halkı yanıltarak dayatılan Anayasa değişikliğinin ağır bedelini Türkiye, Türkiye halkı ve Türkiye Cumhuriyeti ödemeye devam ediyor. Nasıl ki hukuka saygı, Anayasa’nın emri ve -özellikle 2017 öncülerini bakımından- aynı zamanda ahlaki yükümlülük ise, doğru ve gerçek Anayasa bilgisi paylaşmak da, siyasal ahlak gereğidir. Şu halde, Anayasa söyleminde ön koşul, **resmi dezenformasyon** karşısında doğru ve gerçek bilgi tavrını sürekli kılmaktır.

Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları (KKNMK) ve özellikle baroların öncü gücü, Anayasa’ya saygı için seferber edilmelidir.

Yürürlükteki Anayasa’ya Saygıyı, İstanbul Barosu Kurumsal Olarak İzleyecek

Anayasa’nın en çok ihlal edilen veya askıya alınmış bulunan emredici hükümlerinin uygulamaya konması, ivedi ve öncelikli gündem maddesi olmalıdır. Bunların başlıcaları şu şekilde sıralanabilir:

Hukuk Devleti: Cumhuriyetin niteliklerini tanımlayan “*insan haklarına dayanan laik ve demokratik sosyal hukuk devleti*” (m.2).

Anayasanın Üstünlüğü ve Bağlayıcılığı: “*Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını*” bağlayan üstün ve temel kurallardır (m.11).

(Egemenlikle özdeşleşen devlet yetkisi): "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz" (m.6).

Yürütme Yetkisi ve Görevi: Yürütme yetkisi ve görevi, "Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" (m.8).

Yargı Yetkisi: Yargı yetkisi, tarafsız ve bağımsız mahkemelerce kullanılır (m.9).

Cumhurbaşkanı'nın Tarafsızlık Yeminine Sadakati: "Cumhurbaşkanı sıfatıyla, (...) görevi tarafsızlıkla yerine getirmek için bütün gücümle çalışacağıma Büyük Türk Milleti ve tarih huzurunda, namusum ve şerefim üzerine and içerim" (md.103).

Mahkemelerin Bağımsızlığı: "Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. (...) (m.138).

Madde 138, emirler ve yasaklar bakımından hiçbir istisna tanımayan bir hükümdür. Türkiye'de ise, ağır ceza mahkemeleri, Anayasa'nın ve ilgili yasanın açık hükmüne rağmen Anayasa Mahkemesi kararını uygulamadı. AYM kararını uygulamama biçimindeki açıkça Anayasa'ya aykırı durum, tikel bir teknik hukuki soruna indirgenemez. Yargısal süreç öncesi, esnası ve sonrası, açıklama, telkin ve yönlendirmeleri ile başta Cumhurbaşkanlığı liderleri ve kimi vekilleri ile atanmış bürokratlar, Anayasa madde 138'i ihlal alışkanlıklarını sürdürmektedirler.

Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği: Anayasa madde 19, "özgürlük asil, özgürlükten alıkonulma istisna" kuralını güvence altına almakta olup, yakalama ve tutuklama koşullarını belirtmektedir. Bu çerçevede asil olan, "suçsuzluk karinesi" gereği, insanların tutuksuz yargılanması iken, çoklu suç kayıtları bulunan failer bireysel ve toplumsal güvenliği sürekli tehdit ederken, düşünce ve görüş açıklamalarında bulunan kişiler, anında özgürlüğünden alıkonulabiliyor.

Dini Siyasete Alet Etme Yasağı: "Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz" (m.24/son).

Düşünce ve İfade Özgürlükleri: "Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz" (m.25/II).

Toplu Özgürlükler: Toplantı ve gösteri özgürlüğü kural, sınırlama istisnadır. Oysa Türkiye'deki uygulama, bunun tam tersidir. Yaşam mekânlarını savunma ereğinde anayasal hakların kullanılmasıyla **post-modern demokrasi mantığını** yansıtan Gezi hareketini kriminalize etme çabası, iktidarın toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına bakışındaki sakatlığı açık şekilde ortaya koymaktadır.

Ülkesel İnsan Hakları: Doğal, kültürel ve tarihsel değerlerini yağmalayan ve Türkiye ekosistemini geriye dönülemez biçimde bozan işlem ve uygulamalar, Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik hakkını da tehdit etmektedir.

Uluslararası Sözleşmeler: "Temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır" (m.90/son).

Türkiye'nin uluslararası kazanımlarını pekiştirici bir işlev gören bu hüküm, sürekli ihlal edilmektedir.

Gerekçeli Karar Hakkı ve Mahkeme Kararlarının Uygulanması: Gerekçeli karar hakkı ve yargı kararlarını uygulama yükümlülüğü, en çok ihlal edilen Anayasa hükümleridir.

Aktarılan maddeler başta gelmek üzere, Anayasa bütününe ve haliyle Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere de saygı için kurulması öngörülen **İstanbul Barosu Adil Yargılanma Hakkı Araştırma ve İhlalleri İzleme Merkezi**, önemli bir işlev görebilir.

Merkez'in görev ve yetkisi, Yasama - Yürütme ve Yargı üçlüsünde Anayasa'nın doğrudan muhatabı olan organlar bütününe kapsayıcı olacaktır. Örneğin, İHAM ve Anayasa Mahkemesi tarafından verilen **pilot kararlar** gereği yasal düzenlemeleri savsaklayan TBMM izlenen kurumların başında gelmelidir.

Anayasa hükümlerini uygulama yükümlülüğü, anayasal yorumun anlamı ve önemini göz ardı ettirmemelidir. Örneğin,

Anayasa'nın ekosistem bakış açısıyla okunuşu, **çevre devleti** nitelemesini beraberinde getirir.

Yargı Bağımsızlığı Öncelikli Anayasa Değişikliği, İstanbul Barosu'nun gündemidir

Adil yargılanma hakkı olmadan savunma hakkının etkililiği ve saydamlığı sağlanamaz. Bunun yapılamaması, bütün yurttaşların hak mağduriyeti yaşamalarına neden olur. Adil yargılanma hakkı, ancak erkler ayrılığının gerçekleştiği bir devlet örgütünde mümkündür. Erkler ayrılığı ise, yargı bağımsızlığı sağlanmadan tesis edilemez.

Anayasacılık (constitutionnalisme), Anayasa'nın bağlayıcı özelliğinin kabul edilmesi ve ihlali durumunda yaptırım uygulanması demektir. Anayasa eğer herkesçe saygı görmüyorsa, "**yalancı anayasacılık**" (pseudo-constitutionnalisme) vardır.

Anayasanın **toplumsal uzlaşma belgesi** olması nedeniyle elden geldiğince kapsayıcı kavramlar düzleminde bir söylem geliştirmeye özen gösterme gereği vardır. Anayasa, ne bir parti ne de partiler ittifakına indirgenebilir; bütün toplumun, bugünün ve gelecek kuşakların ortak belgesidir. İktisadi ve toplumsal sorunların ele alınmasında ise, devlet yönetiminde görev+yetki+sorumluluk ilkesi, hesap verebilir hükümet, denge ve denetim düzenekleri üzerinde sürekli vurgu yapmak suretiyle "**hukuki güvenlik**" ve "**Anayasa'ya saygılı devlet**" ilkeleri canlı tutulmalıdır. Türkiye'nin gelişmesinin ve iktisadi kalkınmasının hukuk devletinde mümkün olacağı ve bunun için de demokratik anayasa gerekliliği sürekli işlenmelidir.

Anayasal ve siyasal söylemlerde elden geldiğince **kapsayıcı ve ortak bir dil** kullanılmalıdır. Bu bağlamda, topluma yönelik olarak insan hakları, özgürlük ve eşitlik; devlet yönetimi bakımından ise, erkler ayrılığı, demokrasi ve hukuk devleti vb. kavramlar öne çıkarılmalıdır. Anayasa bilgisi, demokratik anayasaya giden yolda uzlaşma birlikteliğini sağlayacak biricik araçtır. Haliyle bu süreçte hukukçuların ve siyaset bilimcilerin, özellikle kamu hukukçularının ve **kurumsal olarak baroların** anayasal dezenformasyona karşı mücadelede işlevi kayda değer.

Genel yetki, baroların belirleyici konumunu pekiştirir. Savunma, egemenlik yetki alanı ile örtüşmekte. Şöyle ki; sav+savunma+hüküm üçlüsünde savunma, hak öznesi bakımından "genel yetki" anlamına gelir. Anayasa konusunda da anayasa bütününe kucaklaması genel yetkidir. Yargılama zamanı bakımından da, yargı öncesi/sırası/sonrası savunma genel yetkiye denk düşer. Demokrasi açısından; kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları (KKNMK), Anayasa madde 2'de tanımlanan "demokratik devlet" nitelemesi içinde yer alır. Ulusal ve yerel ölçekte öngörülen demokrasi düzenekleri karşısında KKNMK, üst kuruluşları ile birlikte ulusal ölçekte örgütlü demokratik kuruluşlar olarak mikro-demokrasi ve makro-demokrasi kurumlarını eklemeleme ölçeğidir. Bu çerçevede İstanbul Barosu ve barolar, **hukuk yoluyla demokrasi aktörleridir**.

Baroların bu özelliği, **barolar ve siyaset ilişkisini** gündeme getirir. Yargılama sürecinin savunma ayağı olarak bir hukuk kurumu olan Barolar, siyasal kurumların hukuka saygısının da bekçisidir. Anayasaya saygı çerçevesinde siyaset ve hukuk yoluyla demokrasi gerekleri, savunmaya görev ve sorumluluk yüklemektedir.

Türkiye gündeminin ana sorunu olarak **Anayasa ihlali**, en başta **adil yargılanma hakkı** gereklerini zedelemektedir. Dürüst yargılama gerekleri sav+savunma+hüküm üçlüsünde görev+yetki+sorumluluk kuralları ile uygulamaya geçirilse de, hak mağduru yurttaşın doğrudan muhatabı savunma, öncelikli olarak etkilenen halkadır. Anayasa'nın sürekli olarak çiğnendiği bir ortamda barolar, hakkaniyete uygun yargılama gereklerinin yalnızca aktörü değil, aynı zamanda antrenörü konumuna gelmiş bulunuyor. Bu nedenle Anayasa'ya saygı, baroların varlık nedeni ile örtüşmektedir. Haliyle, **Baroların ve İstanbul Barosu'nun Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik hukuk devletine dönüşü hedefinde yapabilecekleri kayda değer**. 146 yıllık tarihiyle İstanbul Barosu, iki Devlet'in kurumlar ve kurallar bakımından Anayasa ve hukuk tarihini kucaklamaktadır.

Anayasa ihlalinde düğümlemiş bulunan Türkiye gündemi, haliyle İstanbul Barosunun da gündemidir. Düzgün yargılanma hakkı, ihlaller zincirinin ana halkasında yer aldığına göre, sav

ve hüküm özne ve yükümlüleri açısından hakim ve savcılarının örgütlenmesi de İstanbul Barosu'nun ilgi ve çalışma alanı içerisinde yer almaktadır. Mesleki örgütlenme, anayasal kurum olarak HSK yapısı ile sınırlı olmayıp, savcı ve yargıçların dernek ve sendikalarını da kapsamına almaktadır.

Siyasetin hukuk ve anayasa yoluyla yapılması için mücadele eden meslek örgütü ve yargı kurumu olarak barolar ve özellikle İstanbul Barosu, 2017 kurgusu ve uygulaması olarak PBDBY'nin hukuka saygısını sağlamada ve yargı bağımsızlığı için erkler ayrılığı ekseninde Türkiye'de hesap verebilir bir hükümet inşasında tarih önünde ve gelecek kuşaklar önünde yükümlülük karşısındadır.

İstanbul Barosu'nun işleyişi ve işlevi, katılım, paylaşım ve koruma sözcükleri ile özetlenebilir. Bu yapılabildiği ölçüde İstanbul Barosu niceliksel büyüklüğünü niteliksel güce dönüştürebilir. Anayasa madde 2 bağlamında Barolar ve haydi haydi İstanbul Barosu, Anayasa'nın hem öznesi hem de koruyucusudur.

Yargı, demokrasi faktörü (etkeni), aktörü ve antrenörü olarak nitelenir. Özgür ve güçlü bir yargı, demokrasinin korunması ve ilerletilmesinin zorunlu bir aracıdır. Bunun için yargı mensupları ciddi bir hukuki formasyona sahip olmalı; buna, sürekli mesleki formasyon eklenmelidir. Yargı erki, ancak belli sayıda güvenceden yararlanabildiği ve insan haklarını etkili bir biçimde koruyabildiği ölçüde demokrasi etkeni olarak ortaya çıkabilir. Yargılama hakkı, yargıcın demokrasi üzerinde sahip olduğu pay ile açıklanır. Yöneticilerden hesap sorma özelliğiyle yargı, demokrasi "antrenörü" olarak da görülür.

Yargı mensuplarının formasyonu ve tabi oldukları etik kurallar bakımından; konu üç aşamada ele alınmalı ve kurallara bağlanmalıdır:

- Hukuk eğitimi ve hukukçu yetiştirme politikası,
- Mesleğe intisap koşulları,
- Emekli olduktan sonrası: Bu safhayı düzenlemek, sadece etik ilkeler ile mümkün değildir (Bir AYM üyesinin emekli olduktan sonra bir banka yönetim kurulu üyeliğine atanması örneği hatırlanabilir).

II. İSTANBUL BAROSU YÖNETİMİ OLARAK YASAL ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Değişim İçin Avukatlar olarak öncelik vereceğimiz yasa önerilerinin başında Avukatlık Yasa Önerisi gelmektedir. Adil yargılanma hakkı yasa önerisi, adli kolluk yasa önerisi ve Türkiye Afet Yönetimi Yasa Önerisi, en geç bir yıl içinde hazırlanması öngörülen yasa önerileri olacaktır.

Avukatlık Yasa Önerisi: İstanbul Barosu öncülüğünde 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun, katılımcı yöntemle hazırlanacak bir öneri ile yenilenmesi öngörülmektedir.

Avukatlık Kanunu yıllar içinde birçok kere değiştirilmiş, en son çoklu baro yasası olarak bilinen paket ile baroların temeline dinamit konulmuştur. İstanbul Barosunun yeni, çağa uygun bir Avukatlık Kanunu için tarihsel bir görevi vardır. Bir örnekle izah etmek gerekirse, avukatlığın yapılış biçiminin yığınsal halde serbest avukatlıktan işçi avukatlığına dönüştüğü günümüzde, 1136 sayılı Avukatlık Yasasının sadece m. 12/c fıkrasında bu durumdan bahsedilmekte, işçi avukatlığın çerçevesi, mali, sosyal ve özlük hakları, çalışma biçimi belirlenmemiştir. Yönetimimizde hazırlanacak ilk yasa önerisi yeni Avukatlık Yasası olacaktır. Yasa önerisi, Baro Meclisi ve Genç Avukatlar Meclisi öncülüğünde katılımcı yöntemle hazırlanacaktır.

Adil Yargılanma Hakkı Yasa Önerisi: Adil yargılanma hakkı yargı süreçlerinde sistematik olarak ihlal edilmektedir. Savunma, adil yargılanma hakkının güvencesidir. Savunmanın temsilcisi olan barolar, adil yargılanma hakkı ihlallerine karşı yeni bir pencere açmak, adil yargılanma hakkını yargının tüm alanlarında koruyan bir kanun teklifi için öncü olmak zorundadır. Adil yargılama yükümlülüğü, iktidar-özgürlük ikileminin düğüm eşiğidir. Bu yükümlülük yerine getirildiği ölçüde adil yargılanma hakkı saygı görür. Adil yargılama hakkının asgari gerekleri Anayasa güvencesi altında olup, sorun bunların

uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Bu konuda, Baroların da katılımıyla hazırlanan ve resmileşen yasa önerileri¹ esin kaynağı olarak görülebilir. Adil yargılanma hakkı ve onunla ilintili hak ve özgürlüklerle ilgili olarak, bu konudaki uluslararası standartların da dikkate alınmasıyla hazırlanan yasa önerilerinde Meclis dışı halka, demokratik meşruluk açısından önemli ve gerekli idi.

Asıl hedef, kod niteliğinde bir “adil yargılanma yasası” hazırlamak olduğu halde, tek yasada düzenleme, daha uzun soluklu ve kapsayıcı bir çalışmayı gerekli kıldığından, aşağıdaki teklifler paketi, “adil yargılanma hakkı yasası”na giden yolu açan ve kolaylaştıran hazırlık çalışması ve kayda değer bir birikim olarak görülebilir.

TBMM’de temsilcisi bulunan beş siyasal partinin temsilcileri ve demokratik kitle kuruluşlarının ortak çalışmaları sonucu, adil yargılanma hakkı gerekleri ışığında acilen yapılması gereken yasal düzenlemeler bağlamında hazırlanan 12 yasa önerisi, şunlardır:²

1. *Adil Yargılanma Hakkı İlkeleri Gereğince Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*
2. *Mahpus Haysiyeti ve Hakları Işığında Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*
3. *Türk Ceza Kanunu’nda Düşünce ve İfade Özgürlüğünü Güvenceleyen Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*
4. *Terörle Mücadele Kanunu’nda Düşünce ve İfade Özgürlüğünü Güvenceleyen Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*

1 Yargı Reformu Strateji Belgesi (YRSB) açıklanmasını izleyen haftalarda bu konuda inisiyatif alan TBMM’de ikinci parti CHP, TBMM’de temsil edilen 9 siyasal partiyi, Adalet Bakanlığını, Baroları ve ilgili sivil toplum kuruluşlarını adil yargılanma hakkı yasa önerilerini hazırlamak amacıyla çağrı yaptı. Ağustos 2019’da çalışmaya başlayan 5 siyasal parti, -TBB ve Ankara Barosu başta olmak üzere- 20 demokratik kitle kuruluşu ve 65 uzmanın katılımıyla -ikisi Anayasa değişikliği üzerine- 14 yasa önerisi hazırlandı.

2 Yasa önerileri, 21 Haziran 2021 günü TBMM Başkanlığına teslim edildikten sonra ilgili komisyonlara havale edilerek resmîyet kazanmış olup, ilgili komisyonların gündemine alınmış bulunmaktadır.

5. *Basın Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*
6. *Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*
7. *Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi*
8. *Adil Yargılanma Hakkı Çerçevesinde Avukatlık Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*
9. *OHAL Kanun Hükmünde Kararnameleriyle Kamu Görevinden İhraç Edilmiş Olup 14 Temmuz 2018 Tarihine Kadar veya Bu Tarihten Sonra Haklarında Soruşturma veya Kovuşturma Başlatılmamış Olanlar ile Haklarında Başlatılan Soruşturma ve Kovuşturma İşlemleri Lehlerine Sonuçlanan Kamu Görevlileri, Yargı Organı Çalışanı ve Diğer Kurum ve Teşkilat Görevlilerinin İadesine İlişkin Kanun Teklifi*
10. *İş Kanunu, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ve İş Mahkemeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*
11. *İl İdaresi Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*
12. *Devlet Memurları Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*

Adli Kolluk Yasa Önerisi: Biz avukatlar, soruşturmanın en başından, karakol aşamasından itibaren içerisindeyiz. Bu kapsamda, sürekli tartışılıp da hayata geçirilmeyen adli kolluk düzenlemesi, adli soruşturmalar açısından elzemdir. Gerek soruşturmaların hukuka uygun ve adil yargılanma hakkı çerçevesinde yürümesi, gerek etkin soruşturma yükümlülüklerinin gecikmeksizin yerine getirilip; şüpheli lehine ve aleyhine olan delillerin toplanması bakımından, idari hiyerarşik yapı ve düzen bakımından bağımsız ve uzman bir birim olarak adli kolluğun kurulması gereklidir. Bizler soruşturma süreçlerindeki yapısal sorunları en iyi bilenler, avukatlar olarak adli kolluğun kurulması için öncülük yapacağız. Adli kolluk, adil yargılanma hakkının ön koşuludur.

Türkiye Afet Yönetimi Yasa Önerisi: 06.02.2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli yaşadığımız büyük deprem ve ar-

dından gelen yıkımın da yeniden hatırlattığı üzere, deprem kuşağında yer alan bir coğrafyada, sağlıksız bina ve konutlarda yaşamlarımızı sürüyoruz. Avrasya fay hattında yer alan İstanbul da yıkıcı bir deprem tehdidi ile karşı karşıya bulunmaktadır. 1999 büyük depremlerinin ardından yapılan bilimsel araştırmalar, 2030 öncesi veya sonrası yıllarda İstanbul'da deprem olma riskinin çok yüksek olduğunu kanıtlamış olduğu halde, bütüncül bir Türkiye Afet Yönetimi Yasası bulunmamaktadır. İstanbul Barosu, afet yönetimi yasa taslağı hazırlama tarihsel yükümlülüğü ile karşı karşıyadır³

3 Bu konuda 27. Yasama döneminde TBMM çatısı altında gerçekleştirilen önemli çalışma esin kaynağı olabilir: Türkiye Afet Yönetimi Kanun Teklifi, TBMM Esas 2/5036 sayı ile kayıtlı olup 06/04/2023 günü asıl Komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na gönderilen teklif: https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/Kanun_Teklifi/da9e75e0-509e-45b-b113-018756da872f

III. İSTANBUL BAROSU İÇİN MERKEZİ VE MEKANSA ÖRGÜTLENME VE BİRİMLER

Baro merkez ve birimlerini muhafaza edeceğiz, edilgin olanları işlevsel kılacağız, ayrıca yeni merkez ve birimler kuracağız. Katılımcı ve demokratik ilkelerin geçerli olacağı birim, merkez ve meclisler, her iki kıtada bölgesel eşgüdüm birimleri yoluyla etkili kılınacaktır.

Merkez ve Komisyonlar: Katılımcı Yapı ve Demokratik İşleyiş

Baronun politika üretim kanalı, saha faaliyetlerinin can damarı Yönetim Kurulu ve Başkan değil, Merkez ve Komisyonlar olmalıdır. 22 yıllık mevcut Önce İlke yönetiminden önce Baro'nun Merkez ve Komisyonları, Başkan ve Yönetimden bağımsız çalışan, üreten ve karar alan, adeta bir orkestra gibi çalışan yapılardan oluşmaktaydı.

Önce İlke yönetiminde orkestra sustu, İstanbul Barosu'nun genç, dinamik ve yaratıcı avukat tabanına kapılar kapandı, bağımsız ve özerk kurumlar yönetimin vesayetine tabi kılındı. Gelinen noktada tüm önemli Merkez ve Komisyonların yürütme kurulu ve sözcüleri bizzat Yönetim Kurulu tarafından atama yoluyla belirlenmektedir.

Biz Değişim için Avukatlar;

- Yönetime geldiğimizde ilk iş mevcut "Merkez ve Komisyonlar" yönergesini değiştireceğiz.
- Merkez ve Komisyonların yürütme kurulunun ve sözcülerinin atama yoluyla belirlenmesine son vereceğiz.
- İstisnasız tüm Merkez ve Komisyonlar demokratik ve özerk bir yapıya kavuşacak, kendi yürütme kurulunu, sözcülerini kendileri belirleyecek. Bu şekilde, Baro Yönetiminin vesayeti olmaksızın kendi çalışmalarını özgürce yürütecek ve orkestra kaldığı yerden üretmeye devam edecek.

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

- Ayrıca, Merkez ve Komisyonların çalışma ve üretimleri için ihtiyacı olan masrafları Baro bütçesinden sağlayacak, ancak gereksiz ve lüks masraflardan kaçınacağız.

Adil Yargılanma Hakkı Araştırma ve İhlalleri İzleme Merkezi

Adil yargılama gereklerini zedeleyici –HSK yapısı gibi- kurumsal düzenlemelere (2017) karşın, adil yargılanma hakkını öngören anayasal normlar yürürlükte olduğundan İstanbul Barosu, hakkaniyete uygun yargılanma hakkının 7 ilkesinin her birini ve bütünü izleme “bekçiliği” görevini üstlenmek için öncelikle İstanbul Barosu Adil Yargılanma Hakkı Araştırma ve İhlalleri İzleme Merkezi (İBAYHAIİM) kuracaktır.

Araştırma/ izleme/ önerme ve gerektiğinde eyleme geçme olanak ve yetkileri ile donatılacak bir merkez olarak öngörülmektedir.

İBAYHAIİM, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü kuralının (md.11) da, yasama-yürütme ve yargı nezdinde izleyicisi olacaktır.

Amicus Curiae (mahkemenin dostu) Birimi

“Mahkemenin dostu”, uyuşmazlığı çözme sürecine gönüllü bir katılım anlamına gelir ve katılımcı yargısal karar sürecini ifade eder. Farklı statülere sahip örgütler, özellikle Anayasa yargıcına hukuki ve/veya fiili kanıtlanma araçları konusunda katkıda bulunur. İstanbul Barosu Amicus Curiae birimi oluşturularak, sav+savunma+hüküm diyalektiğinin pekişmesine ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkının gerçekleşmesine katkıda bulunacaktır.

Genç Avukatlar Meclisi

- Genç meslektaşlarımızın çalışma alanları ve koşulları gibi sorunlarına bütçe planlaması kapsamında ve hak temelli çözümler üretecek; meslektaşlarımızın söz sahibi olacağı **Genç Avukatlar Meclisi**'ni gecikmeksizin hayata geçireceğiz.
- Tevkil mobil uygulaması hayata geçirilecektir. Fizibilitesi ve projesi hazırdır. Bu şekilde genç meslektaşların kötü

niyetli üçüncü taraf uygulamaların yasa dışı komisyonlarıyla tevkil yapmasının önüne geçilecek, baro güvencesinde; asgari tarifesi genç avukatlar meclisi ve baro yönetimi tarafından belirlenecek güvenilir tevkil uygulamasıyla iş yapması sağlanacaktır.

Şiddeti Önleme Birimi

- Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin avukatlara karşı işlenmesini önlemek ve işlendiğinde süreçlerin yakından takipçisi olmak adına şiddeti ve tacizi önleme birimi kuracağız.
- Cinsel tacizin ve saldırının yaşanmadığı, karşılıklı saygıya dayanan bir adliye ve çalışma ortamının yaratılmasına katkıda bulunacağız. Barolarda bu konu hakkındaki şikâyet ve soruşturmaları etkin bir biçimde yürüteceğiz.
- Kadına karşı işlenen suçlarda muhatabın gücüne ve etkinliğine bakmaksızın net tavır alacağız.

Avukatlar Bölge Birimleri

- Meslektaşlarımıza yönelik engelleme ve saldırılara anında ve yerinde müdahale edebilecek şekilde Avukat Hakları Merkezini (AHM) yeniden yapılandıracağız ve “**avukat dayanışma birimleri**” kuracağız.
- Bu birimler aracılığı ile cezaevlerinde, karakollarda, geri gönderme merkezlerinde, mahkemelerde ve icra dairelerinde avukatlara yönelik fiili ve sistematik engellemelere karşı ısrarlı bir mücadele vereceğiz. Baromuzun en hızlı şekilde meslektaşlarımızla yan yana olması, mesleğimizi yaparken karşılaştığımız sistematik engellere karşı caydırıcı olacaktır.
- Daha önce başarıyla uygulanan ve özellikle bölgedeki kolluk birimlerinin avukatlara karşı davranışlarında önemli caydırıcı rol oynayan ve meslektaşların bölgesinde tanışıklığı ile birlikte hareket etme kültürünü güçlendiren CMK bölge toplantıları sistemini tekrar hayata geçirecek ve bu bölgelerin avukat dayanışma birimleriyle koordine halinde avukata karşı ihlallere anında müdahalesini sağlayacağız.

Bölge Temsilcilikleri ve Eşgüdüm

Güncel haliyle uygulanan Bölge Temsilciliği sistemi, bölge sorunları ile ilgilenmekte yetersiz ve işlevsiz haldedir. Pek çok meslektaşımız görev yaptığı bölgedeki temsilcilerin

kim olduğunu dahi bilmemekte, yaşadıkları sorun ve şikâyetleri iletememektedir. Sayısı 65.000'i bulan Baromuzda, küçük adliyeler için 3-5 temsilci, büyük adliyeler için de 15-20 temsilcinin yeterli olmadığı açıktır. Temsilci bazında bireysel sorumlulardan ziyade, daha kolektif ve koordine halde bir yapının oluşturulması şarttır.

Değişim İçin Avukatlar olarak,

- Bölge örgütlenmesini sil baştan ele alarak yeni bir "yönerge" hazırlayacağız.
- Yeni sisteme göre İstanbul, Anadolu ve Bakırköy adliyeleri için tek tek bireylerden oluşan Bölge Temsilciliği anlayışına son verecek, üç büyük adliye çevresi için "Bölge Birimleri" oluşturacağız.
- Bu birimleri Yönetim Kurulu olarak tek taraflı değil, o bölgede sorumluluk almak isteyen herkesin özgürce dahil olabileceği şekilde yapılandıracağız.
- Bölge Birimleri, kendi iç örgütlenmesini ve organizasyonunu yine kendisi yapacak, düzenli olarak bölge toplantısı yaparak ilgili bölgede görev yapan meslektaşların sorunlarını ve şikâyetlerini dinleyecek, çözüm üretmeye çalışacak. İlgili soruna bölge biriminin çözüm bulamaması halinde, konuyu Yönetim Kuruluna bildirecek ve Yönetim Kurulu bu sorunu gidermek için gerekli çalışmaları başlatacaktır.
- Bölge birimleri sadece sorun ve şikâyetler için değil, bölgede görev yapan meslektaşların yakın ilişkide olması, dayanışması ve sosyal ilişkilerini geliştirmek adına çeşitli etkinlikler, seminerler, kahvaltı, kokteyl, yemek, şiiir - müzik dinletileri, film gösterimleri ve benzeri aktiviteleri gerçekleştirerek meslektaşlar arasındaki bağı pekiştirecektir.

IV. MESLEK SORUNLARIMIZA SOMUT ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ

Hiçbirimizin elinde avukatın saygınlığını yeniden kazandıracak, ekonomik sorunlarımızı bir çırpıda aşmamızı sağlayacak sihirli bir değnek yok, iddialı laflara, çılgın projelere de artık karnımız tok.

Anayasal yıkıma karşı Hukuk Devletini yeniden inşa etmek için biz İstanbul Barosuna mensup 65.000 avukat başta olmak üzere, Türkiye'nin bütün avukatlarıyla hep birlikte mücadele etmek zorundayız.

Mesleğimizin onurunu ve saygınlığını ancak bu şekilde yeniden kazanabiliriz. Bu nedenle, tutulamayacak vaatlerde bulunma, havalı projelerle göz boyama dönemi artık son bulmalı, seçime giren tüm aday ve gruplar, Baroya örgütlü gücünü yeniden kazandıracak, samimi ve tutarlı bir mücadele pratiğinin sözünü vermelidir.

1. Genel Sorunlara Dair Çözüm Önerileri

Değişim İçin Avukatlar olarak;

- Meslektaşlarımız ile geniş katımlı, düzenli toplantılar gerçekleştireceğiz. Çevrimiçi erişim kanalları da açarak avukatların günlük ve genel sorunlarını barosuna kolayca iletmesini sağlayacağız. Özellikle, Baronet üzerinden ayrı bir "şikâyet – öneri" sekmesi oluşturacak ve meslektaşlarımızın sorunlarını ve kendi çözüm önerilerini bu şekilde doğrudan Barosuna aktarmasının yolunu açacağız.
- Avukatlığın en önemli yetkilerinden biri delil toplama ve belge temini yetkisidir. Günümüzde ise Avukatlık Kanunu m. 2'de düzenlenen bu yetkimiz, kurumların keyfi ve hukuksuz davranışlarıyla etkisiz hale getirilmiştir. Yargı sisteminin etkin ve hızlı işlemesi, meslektaşların da müvekkillerinin lehine olan belgeleri toplayıp, etken pozisyonunda olabilmesi açısından bu yetkimiz çok önemlidir.

Baro yönetimine geldiğimizde, ilk olarak Bakanlıklar ve bağlı kuruluşların bu yetkiye uygun davranması için çalışma yapacağız. Ayrıca özel kanun olan Avukatlık Kanunu'na karşı genel kanun olan KVKK gibi kanunlar öne sürülerek bu yetkimizin hukuk dışı bir yorumla engellenmesi gibi hususları da çözmek için çalışacağız. Modern hukuk sistemlerinin tümünde etkin bir şekilde kullanılan delil toplama yetkimizin sonuna kadar takipçisi olacağız.

- Avukatların sendikalarda ve sivil toplum olarak örgütlenmesini, hukukçu dernekleri kurmasını teşvik edeceğiz.
- Mesleğimizin ülkemizde en stresli ve yıpratıcı mesleklerin başında geldiğini unutmayarak, meslektaşların meslek icabı yüklendiği stres yükünün hayatlarını etkilememesi adına, uygun koşullarda psikolojik destek alabilmeleri için projeler geliştireceğiz.

2. Adliye Mekanlarında Olanak Eşitliği ve Sosyal Alanlar

Adliyelerin avukatın işyeri olduğu gerçeğinden hareketle, adliyelerdeki eşitsizliği ve ayrımcı muameleleri gidereceğiz.

- Asansör, kilitli koridor ve merdivenler, avukatlara kapalı tuvaletler, otopark, üst aranması ve kafeterya sorunlarını ortadan kaldıracak, adliyeleri avukatın rahatlıkla çalışacağı bir ortam haline getireceğiz.
- Avukatların adliye çalışanları ile eşit şekilde yeme-içme olanaklarına erişimini sağlayacağız.
- Avukatların sosyal alanlarını genişleteceğiz. Daha merkezi yerlerde özellikle adliyelere yakın noktalarda yeme-içme olanaklarına sahip olabileceğimiz sosyal tesislerimizin oluşturulması için çalışacağız.
- Adliyelerdeki baro odası sistemi günümüz ihtiyacını karşılamamaktadır. Buralarda meslektaşların günlük basit ihtiyaçlarının adliye içerisinde sorun olmaması sağlanacak, daha fazla dinlenme alanı sunacak; ayakkabı temizleme cihazı gibi basit ve kolay çözümlerle meslektaşların konforunun artırılmasını sağlayacağız.

- Adliyelerde bulunan kuaförlerin kapasitelerinin avukat sayısı gözetilerek artırılmasını isteyeceğiz.
- Kreş çalışmalarını başlatacağız. Çocuklu ve özellikle kadın meslektaşların mesleki faaliyetlerinden uzak kalmamaları adına bunu önemli bir imkan olarak görüyoruz.

3. CMK ve Adli Yardım Servisinin Kamusal ve Ekonomik Yönü

Avukatlık asgari ücret tarifesi her daim avukatlığın emeğini karşılayacak bedelleri içermelidir. CMK ücret tarifesinin oluşturulmasında barolar dışlanmamalı ve paydaş olarak alınmalıdır. İlk olarak bu tarife asgari ücret tarifesi ile eşitlenmeli ve bundan sonra altında kalmayacağı yasal güvenceye alınmalıdır.

Zorunlu müdafiliğin kapsamı genişletilmelidir. Savunmanın en temel insan hakkı olduğu gözetilmeli, savunmanın tasarrufa tabi olmayacağı kabul edilmeli ve tüm suçlar zorunlu müdafilik kapsamına alınmalıdır.

Adli yardım bütçeleri nüfusun ve dava yoğunluğunun; bu kapsamda ihtiyacın da arttığı gözetilerek yükseltilmeli, görevlendirmeler artmalı, adli yardım bütçesinin baroya aktarılmasında gecikme yaşanmamalı, ücretler hızlı bir şekilde ödenmelidir.

CMK ve adli yardım bütçelerinin artırılması, CMK tarifesinin Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT) ile eşitlenmesi Anayasanın sosyal devlet ilkesi ile doğrudan ilintilidir. Hem meslektaşların geçimi, hem de vatandaşın adalete erişimi sadece adil yargılanma hakkı kapsamında değil, aynı zamanda sosyal devletin bir gereği olarak ön planda tutulmalı ve baronun mücadelesi bu kapsamda yürütülmelidir.

İşçi işveren uyumsuzluklarında arabuluculuk yolunda anlaşma sonucuna varılacak ise, arabuluculuğun sonuçlarının ağırlığı da gözetilerek, işçinin avukatla temsili yönünde zorunluluk olmalıdır ve bu hususta adli yardım bütçesi artırılmalı, avukatı olmayan işçiye derhal adli yardım aracılığıyla avukat görevlendirmesi yapılmalıdır. Bu şekilde hem hak kayıplarının önüne geçilecek, hem de meslektaşlara yeni iş alanı oluşturulacaktır.

- CMK müdafileri için sanığın beraati halinde beraat vekalet ücretine hükmedilmesi hususunun yasal güvenceye kavuşturulması için çalışmalar yürüteceğiz.
- CMK görevlerimiz sırasında yaşadığımız saldırılar, zorluk çıkarmalar karşısında Avukat Hakları Merkezi aracılığı ile etkin bir mücadele yürüteceğiz ve meslektaşlarımızı yalnız bırakmayacağız.
- CMK ödemelerinde gelir vergisi kaynakta kesilmesi, zorunlu müdafilik görevlendirmelerinden KDV alınmaması için yasal düzenleme üzerinde çalışacağız.
- Baro olarak, hem şüpheli haklarına ilişkin hem de kollukta avukatlara yapılan muamele ile ilgili gerek fiziki gerek çevrimiçi olacak şekilde matbu formlar hazırlayarak, CMK görevine giden meslektaşlarımızın bu formları doldurmasını sağlayacağız. Formlarda, şüpheliye yönelik kötü muamele, darp - cebir vs. olup olmadığı gibi soruların yanı sıra, meslektaşlarımıza yönelik nasıl muamele edildiğine dair ayrıntılı sorulara yanıt verilmesini isteyeceğiz. Bu şekilde toplayacağımız verilerle, şüpheli ve avukatlara yönelik olumsuz davranışları olağan hale getiren karakol birimleri ile ilgili çalışmalar başlatacağız.
- CMK görevlendirmelerinde hayatın olağan akışına uygun yol ücretleri ödenmesi için Adalet Bakanlığı süreçlerinin takipçisi olacağız.

4. Yargı Harçları, Vergi Yükümlülükleri ve KDV Sorununun Çözümü İçin Mücadele Edeceğiz

Bertolt Brecht'in meşhur şiirindeki gibi; "Halkın ekmeğidir adalet!" Adalete erişim ve hak arama özgürlüğü en temel Anayasal haklardan ve bu haklara erişim engellenmemelidir. Ne yazık ki, yargısal harç ve giderler her geçen yıl katlanarak artmakta ve artık adalete erişim noktasında yurttaşlara engel oluşturmaktadır. Pek çok yurttaşımız yargı giderleri, avukatlık masrafları ve KDV tutarları gibi pek çok masraftan dolayı dava açmaktan vazgeçmekte ya da hukuki bir destek almaksızın el yordamı ile hak arama mücadelesine girişmektedirler.

İşte bu nedenle, yargılama harç ve giderlerinin düşürülmesi elzemdir. Ayrıca kamusal bir hizmet olan avukatlık hizmetinden % 20 KDV alınması fahiştir. Bu nedenle avukatlık hizmetinden KDV alınmamalı ya da sembolik bir orana indirilmelidir.

- Yargı harçlarının düşürülmesi, avukatlık hizmetinden alınan KDV'nin kaldırılması için yasal düzenleme çalışmalarını ve kurumlarla görüşmeleri hızla başlatacağız.

Sadece KDV alınmasına karşı mücadele ile yetinmeyeceğiz;

- Avukatların banka hesaplarına keyfi bloke konulması uygulamasının önüne geçeceğiz. Meslektaşların banka hesaplarında müvekkillerinin masrafları veya müvekkiller adına tahsil edilmiş paralar bulunmaktadır. Vergi daireleri tarafından keyfi şekilde, banka sayısı ve miktar gözetilmeden, sorumluluk almadan "bloke" uygulanarak oldukça sıkı sürelerle bağlı yargılama iş ve işlemlerini avukatların yerine getirmesi engellenmekte, kesin sürelerle bağlı masrafların yatırılmasında sorunlar oluşturulmaktadır.
- Avukatların kamu kurum ve kuruluşlarına borcu olduğu takdirde, kamu kurumlarından alacaklı oldukları vekâlet ücretlerinin Anayasa'ya aykırı şekilde mahsup edilmesine karşı hukuk mücadelesi başlatacağız.

5. İstanbul Barosu'nun Özkaynaklarının Kullanımı

İstanbul Barosu'nun pul gibi dayanışma kaynaklarının verimli kullanılmaması nedeniyle avukatların sorunları da yıllardır çözümsüz kalmaktadır.

- Baro pullarından oluşan ödeneğin kullanılmasını stajyer avukat ve avukatların yararına olacak şekilde planlayacağız. Türkiye'deki her üç avukattan birinin mensubu olduğu İstanbul Barosu'na, TBB tarafından yıllık vekalet pulu tahsilatının ortalama sadece %15'i aktarılmaktadır. İstanbul Barosu'na yönelik bu ve buna benzer adaletsiz uygulamalara son vermek için her türlü girişimi derhal başlatacağız.
- Pul gelirlerinin kaynağının avukat olduğunu gözeterek ve avukatların ihtiyaçlarına harcanmasını önceleyeceğiz, bütçe planlamalarını buna göre yapacağız.

- Meslektaşlarımızın anlaşmalı banka hesabını belirli süre boyunca UYAP sistemine tanımlaması halinde, ilgili meslektaşın Baro aidat borcunun Banka tarafından ödenmesini sağlayacak bir sistem üzerinde çalışacağız. Banka promosyon anlaşmaları ile hem Baro gelirlerini arttırmak hem de meslektaşlarımıza ekonomik fayda sağlamayı amaçlıyoruz.

6. Avukatlık Tekeli ve Faaliyet Alanlarını Genişletmek

- Mesleğimize zarar veren arzuhalci, hasar danışmanı ve sair her türlü adla kurulan işletmelere karşı etkin mücadele yürüteceğiz.
- Avukatla temsil zorunluluğunun genişlemesi ve meslektaşlara yeni iş alanları oluşturulması yönünde çalışacağız. Mevcutta belli sermaye üzeri anonim şirketler için getirilmiş, avukat bulundurma zorunluluğunun genişlemesi için çalışma yaparken; bir yandan zorunluluğa uymayan şirketlere yaptırımların savcılıklar nezdinde takibini gerçekleştireceğiz.
- Tapu gibi çeşitli kurumlarda avukatla temsil zorunluluğu getirilmesi için çalışmalar yapacağız.

7. Yapay Zekâ ve Avukatlık Tekeli Dengesine Özen

Hukuk, teknolojinin getirdiği yapay zekâ gibi hizmet ve faydaları kapsmalıdır. Mesleğimize kolaylık sağlayan yönlerinin entegre edilmesi için hukuk ve insan odaklı olması gerçeğini de gözeterek, uzmanlarla çalışmalar gerçekleştireceğiz. Yapay zekâ geleceğin önemli bir unsuru, bununla birlikte kolaylık sağlayan bu unsurların araç olduğunu biliyoruz. Yapay zekânın amaç olarak sunulması insan haklarının arka planda bırakılmasına da izin vermeyeceğiz. Avukatın sesi insan haklarının sesidir.

8. Cezaevleri, Görüşme Odaları, Geri Gönderme Merkezleri Kapsamında Avukatların Çalışma Ortamları ve Ulaşım

Cezaevlerinde ve geri gönderme merkezlerinde meslektaşlarımızın karşılaştığı sorunları takip ederek avukatları yalnız bırakmayacağız.

Özellikle geri gönderme merkezlerinde keyfi ve hukuksuz tavır ve uygulamalarla karşılaşyoruz. Bunlara karşı etkin çözümler oluşturulması, fiziki koşulların avukatların bilgi almasına, dosya incelemesine, örnek almasına, dilekçe hazırlamasına ve sunmasına uygun hale getirilmesi için çalışmalar yapacağız.

- Cezaevlerinde avukatların kişisel eşyalarını muhafaza edecek dolaplar, kullanılabilecek bilgisayar, internet bağlantısı olan Baro Odaları oluşturmak için yer tahsisi isteyeceğiz.
- Cezaevlerinde servisler konusunda düzenleme yapacağız ve cezaevi idarelerinin büyük kampüslerde meslektaşların kampüs girişinden cezaevine ulaşımını zorlaştıran uygulamalarına karşı etkin çözümler geliştireceğiz.

9. Polis Merkezleri İçin Meslektaşlarımıza Mobil Araç Desteği

Hukuk ve adaletin ilga edildiği ülkemizde hapisanelerde yoğun olarak hak ihlalleri ve hukuksuzluklar ortaya çıkmaktadır. Aşırı doluluk, sağlık hizmetine erişimde yetersizlik, özellikle siyasi tutuklulara yönelik baskı, işkence, sürgün sevk uygulamaları, kitap hakkının sınırlandırılması, sohbet hakkının uygulanmaması gelinen noktada ceza ve tutukevlerinde ön plana çıkan sorunlardır. Ayrıca son yıllarda siyasi hükümlüler bakımından infaz yakma uygulamaları artmış, koşullu salıverilme hakkı neredeyse siyasi hükümlüler açısından adeta yürürlükten kaldırılmıştır.

Önemli bir diğer husus da hasta mahpuslar meselesidir. Hasta mahpuslar sorunu, siyasal iktidarın cezaevi politikasının bir sonucu olarak ülkemizde uzun yıllardır çözülemeyen ağır bir sorun ve kanayan bir yara iken, gelinen aşamada artık bu sorun kangrene dönüşmüş bir vaziyettedir. Ülke çapındaki cezaevlerinde 1.600 ile 2.000 arasında hasta mahpus olduğu belirtilmektedir. Siyasal iktidarın bilinçli politikası kapsamında, hiçbir şekilde kalamayacak durumda olan hasta mahpuslar, cezaevlerinden tahliye edilmemektedir.

Öte yandan, güncel olan ve çok ağır sonuçlara sebep verecek mesele ise son 4 yıllık süreçte yapımı çok hızlı bir şekilde bi-

tirilip kullanıma açılan yeni tip cezaevleri konusudur. Yeni tip olarak ifade edilen cezaevleri Y Tipi, S Tipi ve Yüksek Güvenlikli olarak adlandırılan cezaevleridir.

Özellikle Y Tipi ve Yüksek Güvenlikli cezaevlerinde adeta tecrit içinde tecrit uygulanmaktadır. Cezaevlerinin büyük bir çoğunluğu tek kişilik hücrelerden oluşmakta olup, hücrelerin kendi havalandırması da bulunmamaktadır. Hücrede kalan kişi hiç kimse ile görüştürülmemekte ve havalandırmaya ayrı bir birimde tek başına çıkarılmaktadır. Adalet Bakanlığı bu yeni tip cezaevleri ile ilgili kamuoyuna hiçbir açıklama ve bilgilendirme yapmadan adeta gizli bir şekilde bu hapishaneleri inşa etmiş ve kullanıma açmıştır.

- Cezaevlerindeki hak ihlallerini izlemek, raporlamak, bu konuda toplumsal duyarlılık oluşturmak, kamuoyunu bilgilendirmek ve avukatlara yönelik fiili engellemelere ve haksız uygulamalara karşı mücadele etmek için **“Cezaevleri Takip Merkezi”** kuracağız.
- Özellikle Vatan Emniyet Müdürlüğünde sıklıkla yaşanan keyfi engellemelere, hak ihlallerine ve avukatlara yönelik kötü muameleye karşı hızlı ve etkili müdahalede bulunmak için, Emniyet binasına yakın bir yerde konuşlandıracağımız, **bilgisayar ve yazıcı donanımlı bir “Mobil Avukat Hakları Merkezi”** aracı bulunduracağız.

10. Duruşma Salonları Önünde Saatlerce Bekletilmemiz ve Değişim İrademiz

Mahkemeler duruşma saatlerini verirken, asla yetişemeyecekleri dakika aralıklarıyla duruşma saati vermekte ve çoğunlukla zamanımız, emeğimiz heba edilmekte; bazen tüm günümü-zü duruşma bekleyerek geçirmektediriz. Sonrasında akşam dinlenmemiz gereken saatlerimizi dilekçe yazarak geçirmek zorunda kalmaktayız. Bu durumu normalleştirmek ve kabul etmek zorunda değiliz.

Yeni bölge temsilciliği sistemimizden alacağımız güçle ve meslektaşların gönüllü katkılarıyla; adliye koridorlarında nöbet ekipleri aracılığıyla meslektaşları keyfi olarak saatlerce bekleten mahkemeler tutanak altına alınacak ve HSK şikâyetleri

gerçekleştirilecektir. Avukatın zamanını keyfi olarak tüketen bu düzeni ancak bu şekilde etkin takip mekanizmasıyla düzeltebiliriz.

11. Kamu Avukatlarının Sorunları ve Değişim İrademiz

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na bağlı olarak "Avukatlık Hizmetleri Sınıfı" kapsamında çalışmalarını yürüten kamu avukatları, silahların eşitliği ilkesi kapsamında Cumhuriyet Savcıları gibi kamu gücünü ve iradesini temsil etmekte, idarenin iş ve eylemlerinin hukuka uygun olması ve kamu hizmetlerinin hukuki anlamda güvenilirliğini sağlama görevi verilmiştir.

31 Mayıs 2019'da yayımlanan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde kamu avukatlarının mali ve özlük haklarının iyileştirilmesi üzerine vaatler bulunsa da bugüne değin kamu avukatlarının durumunda olumlu bir değişiklik söz konusu olmamıştır.

Vaatlerin sözde kalmayıp hayata geçtiği bir anlayışla, kamu avukatlarının mali ve özlük haklarının iyileştirilmesinin takipçisi olacağız.

Kamu avukatlarının baroya aidiyet ve dahlini artıracamız

- Yönetim kurulunda yer alan, kamu avukatlarının özlük, mali ve idari haklarının takibinden sorumlu bir üyemiz aracılığıyla kamu avukatlarının sorunlarının güncel takibi yapılacak, saha çalışmaları ve etkinliklerle kamu avukatları baroya yakınlaştırılacaktır.
- Kamu avukatları için etkin ve faal bir iletişim ağı oluşturacak, düzenli kurum ziyaretleriyle hem aidiyeti pekiştirecek hem kamu avukatlarının baronun gücünü arka planında hissetmelerini sağlayacağız.
- En kısa zamanda Kamu Avukatlarının Özlük ve Mali Hakları konulu bir çalıştay düzenleyecek, buradan edinilen sonuçları yasama ve yürütme makamlarına ileterek, sorunlara somut ve kalıcı çözümler getireceğiz.

İstanbul Barosu'nun herhangi bir meslek odası olmadığı farkındayız. Üyelerimizden aldığımız güçle, sesimizi sadece baro içinde değil, kanun koyucuya ve yürütmeye duyuracak ve meslektaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap verilmesini sağlayacağız.

- Tüm kamu avukatları için baroya kayıt zorunluluğu getireceğiz ve kamu avukatlarına özgü teşkilat kanununun çıkarılması için çalışacağız
- Kamu avukatlığının kariyer meslek sınıfına dahil edilmesini, mesleki sorumluluk sigortalarının da idarece yapılmasını sağlayacağız.
- Ek göstergelerin 5400'e yükseltilmesi amacıyla gerekli girişimlerde bulunacağız. Ayrıca 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 20.000 gösterge üzerinden ödenecek ek bir tazminat maddesi eklenmesi için çalışarak kamu avukatlarının tazminat hakkını iyileştireceğiz.
- Emekli kamu avukatlarının 20.000 gösterge üzerinden alacakları ek ödemenin Emekli Sandığı Kanunu'na eklenmesi için çalışacağız.
- Vekâlet ücreti dağıtımında %5'lik kesintinin hazineye gelir kaydının kaldırılmasıyla Avukatlık Kanunu gereğince avukata ait olan ve tavan uygulamasına son verilmesini sağlayacağız.
- Avukatlık Kanunu'nun herkes için bağlayıcı olduğundan hareketle, kanunun 1. maddesinin 2. fıkrasını göz önünde bulundurarak, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde, kamu avukatının hiyerarşik amirinin açık ve net olarak belirlenmesini sağlayacağız.
- Her alanda eşit işe eşit ücreti savunuyoruz. Kamu avukatları arasında dosya dağılımının adil olmasını sağlayacak, saha çalışmalarımız ve kurum ziyaretlerimizle dosya kotalarının belirlenmesinin takipçisi olacağız.

12. Kilit Avukat Gruplarının Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri

• İŞÇİ AVUKATLAR

TBB tarafından 26.12.2015 tarihinde yayımlanan işçi avukatların çalışma esaslarına dair yönetmelik, 2018 yılında Danıştay 8. Dairesi tarafından iptal edilmiştir. İstanbul Barosu yönetimi, aradan geçen 6 yıla rağmen bu konuyla ilgili hiçbir çalışma ve girişimde bulunmamış, bir yol haritası belirlememiştir. İşçi

avukatların pek çoğu uzun saatler gece vaktine kadar çalıştırılmakta, kendilerine verilen işler konusunda bağımsız karar alamamakta, işi reddetme hakkı tanınmamakta, ofis içinde avukatlar arasında hiyerarşik uygulamalara tabi tutulmakta, mesleki gelişim için eğitim ve seminerlere katılım hakkı tanınmamakta, kendi davalarını almalarına izin verilmemekte ve en önemlisi hak ettikleri ücretleri elde edememektedir.

Ayrıca önemle altını çizmek gerekir, İstanbul Barosunun işçi avukatlar için bu yıl belirlediği asgari ücret sadece 35.000,00-TL'dir. Bu ücret bir avukat için son derece düşüktür. Sözde avukatın saygınlığını koruyacağını iddia eden Baro yönetimi, yoksulluk sınırının 65.000,00-TL olduğu bir ülkede, özellikle de İstanbul gibi pahalı bir metropolde avukatlara 35.000,00-TL gelikle yaşamayı reva görmektedir. "Meslek Kuralları" m. 33/A uyarınca, işçi avukatın ücreti mesleğin itibarına uygun olarak belirlenir. Görevdeki Baro yönetimi, yoksulluk sınırının hayli altında kalan 35.000 TL aylık ücreti, avukatlık mesleği haysiyeti ile bağdaşır görmektedir. Biz Değişim İçin Avukatlar Olarak;

ÜCRET TARİFESİNİ UYGULATACAĞIZ

- İşçi avukatlara ödenecek ücret tarifesi için meslekteki kıdemi de gözeten bir bakış açısıyla ayrı bir çizelge hazırlayacağız, işçi avukatlar için öngörülen asgari ücretin yoksulluk sınırının altında belirlemeyeceğiz. Avukatlara yoksulluk sınırının altında ücret ödeyen hukuk büroları ve sorumlularının «Meslek Kuralları»na uymasını sağlayacağız (Dayanak madde: 33/A; ... Bağlı çalışılan avukat, bağlı çalışan avukatın iş tanımını ve ücretini; meslektaşlık bilincine, mesleğin itibarına ve işin niteliğine göre belirler).
- İşçi ve işveren avukat arasındaki iş sözleşmeleri için standartlar belirleyecek, kuracağımız sistemle işçi avukatın iş sözleşmesinin baroya iletilmesini zorunlu hale getireceğiz. İşçi avukatın işyerinde; aldığı ücret başta olmak üzere, tüm sorunlarını izleyecek bir "çalışma koşulları etik birimi" oluşturacağız.
- İstanbul Barosu'nda bulunan **Bağlı Çalışan Avukatlar Komisyonu**'nu yeniden yapılandıracağız, işveren avukat-

ların yanlarında çalıştırdıkları avukatlara, TBB tarafından yayımlanan "Meslek Kuralları"na uygun davranıp davranmadığını sıkı bir şekilde denetleyeceğiz.

• **ŞİRKET BÜNYESİNDE ÇALIŞAN AVUKATLAR (INHOUSE) VE HUKUK MÜŞAVİRLERİ**

- Şirket bünyesinde çalışan avukatlar ve hukuk müşavirleri çok uzun bir zamandır Baro tarafından görmezden gelinmektedir. Bu avukat grubunun baro ile iletişimlerini arttırmak adına sektörel bazda yuvarlak masa toplantıları, çeşitli kurum ziyaretleri ve düzenli görüşmeler planlayacağız. Şirket bünyesinde çalışan avukatların, hukuk müşavirlerinin çalışma koşulları, istek ve önerilerini takip ederek meslek örgütleri ile olan iletişimlerini etkili hale getireceğiz.

• **KADIN AVUKATLAR**

Kadın hakları için verilen mücadelenin sonunda elde edilen kazanımları baronun faaliyetleri ile bütünleştirerek etkin bir şekilde savunup, alanlarımızı genişleteceğiz. Kadın Hakları Merkezi, kuruluş amacı ve prensipleri ile çelişen bir yapıya bürünmüş, ayrı bir birim olan kadın hakları komisyonu ile birleştirilmiştir.

- Kurum hafızasını yeniden canlandıracağız. Merkez bünyesinde, kadınlara karşı şiddetle mücadelede uzman, hak savunucusu avukatlar ile hukuk yaratan bir merkez haline dönüşeceğiz.
- Nitelikli meslek içi eğitimler ile merkezi nitelikli bir yapıya kavuşturacağız.
- Kadın Hakları Merkezini, kadına yönelik şiddetin önlenmesi alanında çalışan STK'lar, kurum ve kuruluşlar ile birlikte çalışmalar yapan, kendi yapısını sürekli geliştiren bir merkez haline getireceğiz.

• **GENÇ AVUKATLARIN GELECEK TASARIMLARINA DESTEK**

- Genç avukatları gerek yurtiçinde gerek yurtdışında geleceklerini planlayabilmeleri için, konusunda tecrübeli avukatlar ile interaktif şekilde bir araya getireceğiz.

- Mesleğin ruhuna uygun olarak, avukatlığı serbest şekilde yapabilmelerine yönelik destek ve motivasyonu sağlayacağız.
- **GENÇ AVUKATLARLA SÜREKLİ İLETİŞİM VE BİR ARADALIK**
- Genç avukatların, kamp, çalıştay, forum gibi etkinliklerde bir araya gelmelerini teşvik edeceğiz. Bu etkinliklerde hem meslek içi formasyonumuzu çeşitli eğitimlerle güçlendirecek, hem de mesleğe dair sorunlar ve çözüm önerilerini konuşarak hayata geçirilmesi için çalışmalar yapacağız.
- Stajyer avukat olan meslektaşlarımız için pratik uygulamalara ilişkin rehber hazırlayacağız. Bu rehberde baromuzun sağladığı olanaklar da yer alacaktır.
- **YAZ KAMPLARI PROJEMİZ**
- Her yaz 10 gün olmak üzere binlerce avukat meslektaşımız sosyal sportif kültürel ve sanatsal etkinliklerin yapılacağı, mesleğe dair bazı konuların interaktif eğitimlerle rahat bir ortamda seminerlerle görüşüleceği yaz kamplarında ağırlanacak ve öncelik genç meslektaşlarımıza tainacaktır.
- Kamp devre tarihleri meslektaşlarımızın tercihlerine göre düzenlenecektir.
- Kamp projemizin hayata geçmesi meslektaşlara moral ve motivasyon, meslektaşlarla birliktelik ve baronun avukatlarla anlamında ciddi katkılar sunacaktır.

13. Formasyon (Eğitim), Kültür, Sanat ve Spor ile İlgili Planlarımız

Avukatlar, sadece hukukçu değil aynı zamanda içerisinde yaşadıkları toplumun aydınlarıdır. Dolayısıyla yalnızca hukuk alanına yönelik değil, aynı zamanda kültür ve sanata da zaman ayırmalıyız.

Aynı zamanda dinamik bir meslek grubuyuz. Hukukta dünyanın gelişimine ve değişimine paralel olarak gelişmeler olmakta, sürekli yeni düzenlemeler yapılmaktadır. Bu da bizim meslek

içi formasyonumuzu geliştirmemiz ve sürekli etkileşimle daima bir eğitim sürecinde kalmamızı gerektirmektedir. Bu nedenle, Staj eğitim merkezinde olduğu gibi meslek içi formasyon konusunda da alanında uzman bilim kurulu ile daimi bir süreç yürütülecek, meslek içi formasyonlar tekil ve düzensiz gitmeyecektir. Bilim kurulu her alandan akademisyenler ve avukatlarla oluşturulacak, meslektaşlardan gelen talepler doğrultusunda planlama içerisinde olacaktır.

- Baro bünyesinde atıl kalan Barovizyon projesi canlandırılacaktır. Düzenli olarak verimli çalışmalar gerçekleştirilip meslektaşların izlemesine açılacaktır. Ayrıca yüz yüze yapılan formasyon (eğitim) alışmaları da barovizyon üzerinden yayınlanacaktır.
- İstanbul Barosu bünyesinde hukuk alanında yabancı eserler dahil olmak üzere başlıca eserlerin bulunacağı ve bilimsel oltlere göre çalışan, kütüphanecilik sisteminin yerleştiği; ülke çapında nde gelecek bir **hukuk kütüphanesi** oluşturulması için çalışmaları başlatacağız. Bu sayede başta meslektaşlar olmak üzere lisansüstü alanda çalışma yapmak isteyen hukukçuların başvuracağı önemli bir literatürü baro bünyesinde toplayacağız. Kütüphanemiz akademik anlamda zengin bir kütüphane olacaktır.
- Ktphanemize dijital erişim kapsamında kurulacak dijital kütüphane için çalışma başlatacağız.

Ayrıca mesleki dayanışmayı ve sosyal ilişkilerimizi arttırmak için bir araya gelmeye, birlikte vakit geçirmeye ve eğlenmeye de ihtiyaımız olduğu açık.

- Bunu sağlamak amacıyla, düzenli olarak gezi, piknik, kahvaltı, sergi, müzik - şiir dinletileri, film gösterimleri ve benzeri etkinlikler gerçekleştirecek, kültürel ve sanatsal faaliyetleri yaygınlaştıracağız.
- Yukarıda ayrıntılarını açıkladığımız şekilde yaz kampları düzenleyeceğiz.
- Barobahe konseptli sosyal tesislerimizin İstanbul genelinde ulaşılabilir ve merkezi noktalarda yaygınlaşmasını

ve meslektaşlarımıza yeme-içme ve sosyal etkinlik alanları oluşturulmasını sağlayacağız.

- Meslektaşlarımızın şehir dışı işlerinde otel aramak zorunda kalması, Baronun bir meslek kuruluşu olma niteliği ile çelişmektedir. Türkiye genelinde meslektaşların yararlanabileceği "hakimevi" uygulamasına benzer "avukatevi" gibi misafirhane ve sosyal alanların her baro bölgesinde oluşturulması için TBB nezdinde çalışmalar başlatacağız.

V. İSTANBUL BAROSU, BAĞIMSIZ VE ÖZERK SAVUNMA HİZMETİNDE İŞLEVSEL KILINACAK

Bu amaçla İstanbul Barosu, Değişim İçin Avukatlar olarak önceki başlıklarda yaptığımız öneriler çerçevesinde gerçekleştireceği aşamalı çalışmalar yoluyla niceliksel gücünü niteliğe dönüştürmeyi hedeflemektedir.

Hukuk Kliniği ve Akademisi Kurulacak

Son 20 yılda hukuk fakültelerinin sayısal artışı ve öğretim üyelerini "kitlesel temizleme" sonucu hukukçu formasyonunda niteliksel düşüş arasındaki asimetric ilişki, avukatlık mesleği üzerinde olumsuz etkiler yaratmaya devam etmektedir. Bu asimetric durum, savcı ve yargıçlık sınavında liyakat ilkesini zedeleyici uygulama nedeniyle, adil/dürüst/ düzgün ve hakkaniyete uygun yargılama ilkeleri sürekli ihlal edilmektedir. Kuşkusuz bu saptama, adil yargılanma hakkını engelleyen dış ve iç müdahaleleri görmezlikten gelmemizi engellememektedir. İstanbul Barosu, adil yargılamayı engelleyici kurumsal ve kuralsal çözüm önerilerini gündeminde tutarak, staj eğitimi ve meslek içi sürekli eğitim programları üzerinde çok yönlü çalışmalar yürütecektir.

Staj eğitim merkezi/ merkezleri, hukuk kliniği/ klinikleri olarak tasarlanacak; meslek içi formasyon programları çerçevesinde İstanbul Barosu'na aynı zamanda –hukuk bilimi gerekleri doğrultusunda- hukuk akademisi bakış açısı kazandırılacaktır.

Söz konusu etkinliklerde, -başta Baro Merkezleri gelmek üzere- genç avukatların aktif katılımı, kıdemli olanların ise birikim ve deneyimlerinden yararlanılması esas olacaktır.

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

İstanbul Barosu, hukuk bilimi gerekleri doğrultusunda hukuku etkili kılmak için geliştireceği programların uygulama aşamasında yerel/ulusal ve uluslararası ölçekte işbirliği hedefini sürekli gözetecektir.

Stajyer avukatların çalışma koşulları ve ekonomik şartları, yürürlükte bulunan yasal düzenlemelerin yetersizliğinin de zemin hazırlaması ile her geçen gün daha da kötüye gitmektedir. Avukatlığa geçiş süreci olan bu dönemde stajyer avukatların nitelikli bir eğitim ile güçlendirilmesi gerekirken meslektaşlarımız staj eğitim merkezinde angaryaya dönüşen niteliksiz bir eğitim ile hayal kırıklığına uğramaktadır.

Staj eğitimleri, stajın son aylarına sıkıştırılmış yüzeysel programlara dahil edilmekte ve yetersiz kalmaktadır. Staj eğitim merkezi, hukuk eğitimi almış stajyer meslektaşlarımızın avukatlık mesleğine hazırlandığı, teorik bilgilerin pratikle harmanlandığı, nitelikli eğitimler sağlayan ve **"avukatlığı uygulamanın"** öğrenildiği yer olmalıdır.

Buna karşılık mevcut baro yönetimi sadece kâğıt üzerinde dersleri yapmış olmakla yetinir bir pozisyona çekilmiş, merkezin eğitimleri her dönem daha da niteliksizleşmiştir. Ayrıca eğitimlere katılım noktasında stajyer meslektaşlarımıza işlerini yaptırabilmek için engel olmaya çalışan üstat avukatlara da herhangi bir söz dahi söylenememektedir.

Değişim İçin Avukatlar olarak;

- Staj Eğitim Merkezinin (SEM) eğitim kalitesini alanında uzmanlaşmış meslektaşlarımızı dahil ederek yeniden yapılandıracağız. Mesleğe yeni başlayacak meslektaşların mesleğe en iyi şekilde hazırlanması için farklı alanlarda, nitelikli kapasite geliştirme programları düzenleyeceğiz. Staj eğitimini prosedür olmaktan çıkaracak; merkezi, akademik ve bilimsel ölçütlere uygun bir **akademi haline dönüştüreceğiz**.
- Stajyer meslektaşlarımızın eğitime katılımını takip edecek ve SEM eğitimine düzenli katılımları için yanında staj yaptıkları avukatların sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayacağız.
- Stajyer avukatların staj koşullarını iyileştirmek için farkındalık çalışmaları, staj yerlerinde denetimler ve ziyaretler gerçekleştireceğiz.

- Zorunlu stajın angaryaya dönüşmesine engel olacak, stajyerlerin ücret ve SGK kaydı yapılamamasına ilişkin sorununu yasal değişikliğin önünü de açmaya çalışarak çözeceğiz.

Seçimler sonrası üç ay içerisinde düzenleyeceğimiz bir HUKUK ÇALIŞTAYI, hukuk öğretiminde nicelik ve nitelik çelişkisi, hakim ve savcı alımında liyakat sorunu, meslek içi eğitim ve hukuk akademisi, Anayasa saygı vb. sorunların çözümü ve yöntem olarak fikir/dayanışma ve eylem diyalektiği için hukuk kuramcıları ve uygulayıcılarının bir araya gelmesi sağlanacaktır.

Sosyal Devlet Gereklere Avukatlar İçin de Geçerli Kılınacak

Hukuk devleti adil yargılamayı gerekli kılar, fakat adil yargılama, devlete edim borcu yüklediğinden devletin insan hakları karşısındaki konumunu değiştirerek, sosyal devletin sosyal haklar karşısındaki yükümlülüklerine benzer yükümlülükler öngörmüş bulunmaktadır.

Avukatlar, sav+savunma+hüküm (S+S+H) üçlüsünde düzgün yargılanma hakkının aktörü olduğuna göre, sosyal haklar (çalışma hakkı) öznesi olarak neden sosyal devlet gerekliliklerinden yararlanamamış?

Şu halde, anayasal düzen olarak hukuk devleti (ve adil yargılanma hakkı), sosyal devlet (toplumsal adalet) ve çevresel devlet (çevre adaleti) için -direnme hakkını da kapsamına alan- kurumsal çalışma ve talepler, üstün kamu yararını yansıtacağından gelecek kuşakların hakları bakımından da meşru ve haklı olacaktır.

Hukuk devleti ve sosyal devletin ortak gereklere olarak Adalet Bakanlığı bütçesinin arttırılmasına yönelik talepler, aynı hedefte yer alır. Sav+savunma+hüküm üçlüsünde savunmaya ayrılacak pay, özellikle avukat stajyerlerinin ve genç avukatların haysiyetlerine yaraşır yaşam standartları açısından, adil yargılanma hakkına içkin istemler arasında yer almaktadır.

Niceliksel Güç Niteliğe Dönüştürülecek

Hak arama özgürlüğü ve düzgün/dürüst (adil ve hakkaniyete uygun) yargılanma hakkı, ancak yargı bağımsızlığına dayanan erkler ayrılığı düzeneğinde saygı görür. Bu hak, öteki hak ve özgürlüklerden iki özelliğiyle ayrılır:

- Öncelikle, bütün hak ve özgürlükler üzerinde güvence niteliği taşır. Eğer bir devlette etkili başvuru yolu varsa, kamu makamları ve/veya özel güçler, hak ve özgürlüklere saygıda özen gösterir. Çünkü ihlal durumunda yaptırımına karşılaşıncasını bilir.

-İkinci olarak, başka hiçbir hak ve özgürlük yoktur ki, hak arama ve düzgün yargı derecesinde devlet örgütü yoluyla gerçekleşsin ve devlet için pozitif (olumlu) yükümlülükler doğursun. Bu hakkın gerçekleşmesi, şu 7 koşula bağlı: mahkeme hakkı, bağımsız ve tarafsız mahkeme, suçsuzluk varsayımı, silahların eşitliği ilkesi, savunma hakları, çabukluk ve açıklık ilkesi, kararları uygulama yükümlülüğü.

İnsan haklarının sert çekirdeği derecesinde her zaman, her yerde ve herkes için geçerli olan bu hak, Türkiye'nin anayasal düzenine içkindir. Ne var ki, etkili başvuru hakkı, ihlal ve sürekliliği bakımından ilk sırada yer almaktadır. Bunun ilk nedeni, bütün yargı düzenlerini kapsamına alan "adil yargılanma hakkı yasası" yokluğu. İkinci nedeni ise, "mahkemelerin bağımsızlığı" üzerine Anayasa madde 138 kurallarına, yargı süreci öncesi, sırası ve sonrasında, yargı dışı ve içi makam ve kişilerin müdahalesidir. Üçüncü ve asıl neden ise, 2017 Anayasa kurgusudur. Bu kurgu, şu üçlü ayrışmayı beraberinde getirmektedir. Anayasa'nın demokratik hükümleri (genel esaslar, hak ve özgürlükler gibi), otoriter hükümleri (özellikle 2017 kurgusu ile özdeşleşen) ve her ikisi dışında kalan alan fiili durum (de facto) ve keyfi uygulamalar.

Keyfilik, Anayasa'nın açıkça ihlali olup, anayasal düzeni ilga girişimi olarak nitelenebilecek işlemler ve eylemler dizisidir.

Bu ortam ve koşullarda barolar, adil yargılanma hakkı gereklerinin yalnızca aktörü değil, aynı zamanda antrenörü konumuna gelmiş bulunuyor.

İstanbul Barosu, bu tarihsel sorumluluk karşısında niceliksel büyüklüğünü niteliksel potansiyele çevirme kapasitesine sahiptir. Kurumlara güvenin bu denli azaldığı ve toplumun hukuka inancını yitirdiği bir ortamda İstanbul Barosunun hukukun gücünü ortaya koyması, Anayasa'dan giderek uzaklaşan Yasama+Yürütme ve Yargı üzerinde de olumlu etki yaratacak; toplumda hukuka güven yeniden yeşermeye başlayacaktır.

Hukuk ortak paydasında buluşan İstanbul Barosu avukatları, siyasal görüş ve grupların üstünde "**Anayasa'ya bağlılık çerçevesinde siyaset**" ve "**hukuk yoluyla demokrasi**" mücadelesinin öncüsü olmalıdır.

Bunu yapabilecek birikim İstanbul Barosu üyelerinde vardır ve şimdi bunu harekete geçirmenin zamanıdır. İstanbul Barosu'nu güçlendirebildiğimiz ölçüde, avukatlarının sorunlarını çözebiliriz. Avukatlık mesleğinin sorunları ile mesleğin özdeşleştiği nitelikler düşünüldüğünde karşı karşıya olunan konuların birbirinden ayrılmayan meseleler olduğu ne sadece mesleki sorunlara ne de yalnızca anayasal konulara eğilmenin mümkün olduğu gerçeği karşısında İstanbul Barosu sahip olduğu birikimle hem ülkenin hem de mesleğin sorunlarına çözüm üretebilecektir. Katılımcı bir yönetim anlayışı, sorunların etkili çözümü için başlıca yöntem olacaktır. İstanbul barosu yönetimi ve üyelerinin ortak iradesi ve birlikte çalışması, ülkemizdeki tüm hukuksuzluklara karşı ortak tavırla hukuka ve adalete güvenin yeniden tesisi mümkün olacaktır. Böylece Anayasa ve uluslararası hukuk ile güvencelenmiş sosyal hukuk devleti ilkelerini ortadan kaldıran kurgunun zafiyetlerinin ve her alanda her bireyin mağdur kaldığı hukuksuzlukların takipçisi olmak, İstanbul Barosu'nun öncelikleri arasında yer alacaktır.

Bu yönde ortak iradenin oluşturulması sonucu İstanbul Barosu, İstanbul ili olarak (yerel ölçekte), Türkiye Baroları ve Barolar Birliği ile ulusal ölçekte, başka ülkelerin baroları ile diyalog halinde uluslararası ölçekte adalet arayışının öncüsü olabilir ve olmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti, "**adalet anlayışı**" (m.2) üzerine inşa edildiğine göre, eğer mahkemede adalet yoksa toplumda, çevrede ve iktisadi hayatta adalet olmaz.

Kurumlara güvenin bu denli azaldığı ve toplumun hukuka inancını yitirdiği bir ortamda İstanbul Barosunun hukukun gücünü ortaya koyması, Anayasa'dan giderek uzaklaşan Yasama+Yürütme ve Yargı üzerinde de olumlu etki yaratacak; toplumda hukuka güven yeniden yeşermeye başlayacaktır.

"Hukuk yoluyla demokrasi", demokrasinin ancak Anayasaya ve hukukun genel ilkelerine saygı çerçevesinde inşa edilebileceği anlamına gelir. Bu bakımdan, demokrasi ve anayasa kültürü özdeşliği vurgulanmak gerekir. Hukuk yoluyla demokrasi yolunda, hukuk ve demokrasi bilgisi esas olmakla birlikte dayanışma ve toplu eylem de gereklidir. Dayanışma ve toplu eylem, direnme hakkını da kapsamına alır.

DEĞERLENDİRME VE ÇAĞRI

Hukukçular ve avukatlar için haydi haydi geçerli üçlü kural ve ilke onlardır: norm, ahlak ve etik.

Hukuk devletinde herkes gibi avukatlar da, yasa, anayasa ve hukuk ile bağlıdır. Savunma görev ve işlevine özgü ahlak kuralları ve etik ilkeler, avukatlık mesleğine içkindir. Her avukat bunları özenle gözetmelidir.

“Adalet mülkün temelidir” deyişi, devletin varlık nedenini yansıtmaktadır. Barolar, savunma meslek örgütü olarak, sav+savunma+hüküm diyalektiğinde adaletin üçlü sacayağından biridir.

Bu özellik, avukat mesleği üzerinde yeniden düşünmemizi gerekli kılmaktadır, çünkü avukatlık mesleği ve avukatlar ciddi sorunlar ve acı gerçeklerle yüzleşmektedir. İstanbul Barosu avukatları, bu sorunların muhatabı ve mağduru konumundadır. Bu bağlamda en önemli beş mesleki sorun, şöyle sıralanabilir:

- Avukatların çoğunluğunun yoksullaşması, işçi avukatlar.
- Avukatlık mesleğinin niteliksizleştirilmesi (hukuk fakülteleri, eğitim sorunları),
- Staj-stajyer ve genç avukatlarla ilgili sorunların büyümesi,
- Çoklu baro düzenlemesinin savunma mesleği ile bağdaşmazlığı ve TBB’de temsiliyet sorunları,
- Adalet Bakanlığı ve TBB’nin vesayet niteliğindeki konumu.

Avukat sorunları, **yargı** sorunlarından bağımsız olarak ele alınamaz ve çözülemez. Bunlar da, beş başlık altında özetlenebilir: HSK’nin ve Adli Tıp’ın bağımsız olmaması, Adli Koluk yokluğu, yargıç güvencesinin olmaması, hakim ve savcı devşirmesinin liyakat ilkesine dayanmaması ve yargı örgütü üzerindeki siyasal baskı.

Avukat ve yargı bütünü sorunları, adil yargılanma hakkı ihlal nedenlerinin başında gelmektedir.

Anayasasızlaştırma ve hukuksuzlaştırma, suçluların cezalandırılmaması, demokratik siyaset ve toplumu, Türkiye ekosistemini savunan yurttaşların cezalandırılması sonucunu doğurdu. Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası hukuk düzle-

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

mindeki kazanımlarına sürekli meydan okunması bir yana, Anayasa Mahkemesi kararları bile Yargı - Yasama ve Yürütme ittifakı (!) yapılarak uygulanmamaktadır.

Bu anayasal yıkım süreci, baroların ve haydi haydi İstanbul Barosu'nun, avukatların sorunlarını çözmek için tüme varım yöntemi ile Anayasa'ya saygı sorununu, nitelikli ülke (çevre), nitelikli toplum ve nitelikli devlet için sürekli gündem konusu yapmalıdır. Bu süreçte, hukukun ve hukuk güvenliğinin toplumumuz için ekmek, su ve hava kadar önemli olduğu hiçbir zaman unutulmamalıdır.

DEĞİŞİM İÇİN AVUKATLAR olarak,

İSTANBUL BAROSU üyesi bütün avukat meslektaşları;

- Hukuku etkili kılmak,
- Herkes için hukuk,
- İnsan haklarına dayanan Cumhuriyet,
- Hukuk yoluyla demokrasi,
- Anayasa'ya saygı çerçevesinde siyaset İÇİN,

OY VERMEYE,

İSTANBUL BAROSU'nu,

Fikir/düşünce
Dayanışma
Eylem
Üçlüsünde,
Kolektif,
Katılımcı ve

**Kucaklayıcı bir anlayışla YÖNETİM için
sorumluluğa ÇAĞIRIYORUZ.**

Av. Prof. Dr.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU

İstanbul Barosu Başkan Adayı

BARODA DEĞİŞİM için Hep Birlikte Yola Çıkalım

Biz avukatlar,

Hem savunma hakkının öznesi hem de demokratik hukuk devletinin koruyucuları olarak; İstanbul Barosu yönetiminde yaşanan avukat ve toplumdan uzak, sorumluluktan kaçınan fetret dönemine son vermek ve hukuku etkili kılıcı değişimi başlatmak amacıyla değerli Anayasa hukukçusu, insan hakları savunucusu Av. Prof. Dr. İbrahim Özden Kaboğlu başkanlığında, **hep birlikte yola çıkalım!**

**DEĞİŞİM için
AVUKATLAR**
AVUKAT için BARODA DEĞİŞİM

degisim_avukat

degisimicinavukatlar

degisimicinavukatlar

degisimicinavukatlar.com